EESTI RIIGIKAITSE AKADEEMIA

KAITSEKOLLEDZ

KERT-ROBERT NÕMME

ÜKSIKVÕITLEJA TAKTIKAÕPIK

Lõputöö

Juhendajad
vanemõppejõud E. ODAR
professor A. KÕVERJALG

Tallinn 1998

REFERAAT

KÄESOLEVAS LÕPUTÖÖS ON 86 LEHEKÜLGE, NEIST 9 LEHEKÜLGE JOONISEID (LISADES). TÖÖS KASUTAN PÕHILISELT E. ODARI LOENGUMATERJALE, ENNESÕJAAEGSEID TAKTIKALISI VÄLJAANDEID JA KA ÜHT TEEMAKOHAST VENEKEELSET VÄLJAANNET.

LÕPUTÖÖ ON KIRJUTATUD EESTI KEELES, LÜHIREFERAAT KÄSITLETAVAST TEEMAST ON VENE KEELES.

MÄRKSÕNADEKS, MIS PEEGELDAVAD TÖÖS KÄSITLETUD AINEVALDKONDI, ON: ALLOHVITSERI JA REAMEHE KOHUSTUSED LAHINGUS, SELJAKOTI PAKKIMINE, MAASTIKU OMADUSED JA NENDE MÕJU LAHINGUTEGEVUSELE, MAASTIKU KIRJELDAMINE, MAASTIKU TOPOGRAAFILISED ELEMENDID JA TAKTIKALISTE OMADUSTE MÄÄRAMINE KAARDI JÄRGI, MAASTIKU KASUTAMINE, VAATLEMINE, VARJUMINE, MOONDAMINE, ÜKSIKVÕITLEJA LIIKUMISVIISID LAHINGUVÄLJAL JA LIIKUMISTEHNIKA, LAHINGUPAARI KOOSTÖÖ LIIKUMISEL LAHINGUVÄLJAL, VÕITLUS VASTASE SOOMUSMASINATEGA, KAITSEVÄELANE PEALETUNGILAHINGUS, ÜKSIKVÕITLEJA KAITSELAHINGUS.

LÕPUTÖÖS "ÜKSIKVÕITLEJA TAKTIKAÕPIK" TOODUD TEOREETILIST MATERJALI SAAB KASUTADA EESTI KAITSEVÄE ALLÜKSUSTES SELLETEEMALISTE ÕPPUSTE LÄBIVIIMISEL, SAMUTI TUTVUSTAVA MATERJALINA ÜLIKOOLIDE SÕJALISES ÕPETUSES.

SISUKORD

SISSEJUHATUS....5
1. ALLOHVITSERI JA REAMEHE KOHUSTUSED LAHINGUS....6
2. SELJAKOTI PAKKIMINE....8
3. MAASTIKU OMADUSED JA NENDE MÕJU LAHINGUTEGEVUSELE....10
3.1. Üksikvõitleja tegevus maastiku tundmaõppimisel....10
3.2. Maapinnavormid....10
3.3. Looduslikud ja kunstlikud esemed....12
3.4. Pinnase iseloom....12
4. MAASTIKU KIRJELDAMINE....13
4.1. Reljeef....13
4.2. Maapinnal asuvad esemed....14
5. MAASTIKU TOPOGRAAFILISED ELEMENDID JA TAKTIKALISTE OMADUSTE MÄÄRAMINE KAARDIL....16
5.1. Maastiku tundmaõppimine erinevates lahinguolukordades....16
5.2. Vaatlus- ja moondamistingimused....19
5.3. Tulistamistingimused....20
5.4. Maastiku kaitseomaduste ärakasutamine....21
5.5. Maastiku läbitavuse uurimine....21
6. MAASTIKU KASUTAMINE....23
7. VAATLEMINE....25
7.1. Vaatluse teel lahendatavad ülesanded....25
7.2. Nõuded vaatlejale....26
7.3. Vaatleja komplekteeritus....27
7.4. Vaatluskoha valik....27
7.5. Vaatleja kohustused....28
7.6. Vaatluspostide orientiiride skeemi koostamise kord....30
8. LEPPEMÄRGID....31
9. VARJUMINE....33
9.1. Varjumine vastase vaatluse eest....34

9.2. Varjumine vastase tule eest.....38
9.3. Reeglid varjatud liikumiseks kaitseväelasele.....40
10. MOONDAMINE.....42
11. ÜKSIKVÕITLEJA LIIKUMISVIISID LAHINGUVÄLJAL
JA LIIKUMISTEHNIKA.....45
11.1. Käimine.....45
11.2. Jooksmine.....46
11.3. Hiilimine.....46
11.4. Käpuli käimine.....47
11.5. Roomamine.....47
11.6. Sööstmine.....48
12. LAHINGUPAARI KOOSTÖÖ LIIKUMISEL LAHINGUVÄLJAL 50
13. VÕITLUS VASTASE SOOMUSMASINATEGA.....51
13.1Aktiivsed ja passiivsed võitlusviisid vastase soomusmasinatega.....51
13.2.Positsioonide valik ja nõuded tt-relvadele.....52
13.3.Tankitõrjujate meelespea.....54
14. KAITSEVÄELANE PEALETUNGILAHINGUS.....57
14.1. Pealetungi eesmärk.....57
14.2. Pealetungile ülemineku tingimused ja viisid.....57
14.3. Kaitseväelase tegevus enne rünnaku algust.....58
14.4. Rünnak vahetust kokkupuute tingimusest vastasega.....59
14.5. Rünnakule üleminek lähtepositsioonidelt.....60
14.6. Rünnakule üleminek käigult 64
15. ÜKSIKVÕITLEJA KAITSELAHINGUS.....66
15.1. Kaitsetegevuse ettevalmistamine vastasega vahetu kokkupuute tingimustes.....67
15.2. Kaitse ettevalmistused kaitsele üleminekul vastasega
vahetu kokkupuute puudumisel.....69
KOKKUVÕTE.....75
VENEKEELNE KOKKUVÕTE.....76
KASUTATUD KIRJANDUS.....77
LISAD.....78

SISSEJUHATUS

Üksikvõitleja väljaõpe Eesti kaitsejõududes ei ole tasemelt ühtlane. Igas väeosas õpetatakse sõdureid erinevalt ja tihti ka puudulikult. Põhjuseks on see, et Eesti kaitseväes ei ole seniajani sõdurite taktikalist väljaõpet ühtlustavaid ja vajalikku taset tagavaid õppematerjale ega nõuetekohast dokumentatsiooni.

Lõputöö eesmärk on uurida sõdurite väljaõppe ühtlustamise taseme tõstmisega seotud küsimusi. Töö käigus tuleb tutvuda teemakohase kirjandusega, väeosas läbiviidava väljaõppega ja õpetamise efektiivsust mõjutavate teguritega; anda soovitusi sõdurite taktikaliseks väljaõppeks ja õppekirjanduse koostamiseks.

Nüüdisaegses üldvägede lahingus, kuhu kaasatakse suurel hulgal eri liiki lahingutehnikat ja relvastust, on mitmekordistunud ka iga üksikvõitleja osatähtsus lahinguülesannete täitmisel. Selleks et saavutada võitu tehniliselt hästi varustatud vastase üle, peab laitmatult tundma oma relva ning lahingutehnikat, nende ehitust ja lahinguomadusi; oskama meisterlikult käsitseda olemasolevaid relvi ja tehnikat ning neid õigesti hooldama; hoidma oma relva ja tehnikat alatises lahinguvalmiduses; olema valmis vajaduse korral välja vahetama oma lahingust väljalangenud ülemaid või kaasvõitlejaid.

Üksikvõitleja taktikalisel ettevalmistamisel lahingutegevuseks kasutatakse mitmesuguseid õppemeetodeid, alates teoreetilisest õppetööst, treeningutest või harjutustest kuni praktilise tegevuseni õppustel ja lahinglaskmistel. Edaspidine jao- ja rühmaväljaõpe on otseses sõltuvuses sellest, missuguse ettevalmistuse on saanud üksikvõitleja. Igaühe oskusest täpselt täita oma kohustusi sõltub kogu allüksuse tegevus.

Kaitseväelaste üksikväljaõppel on tähtis mitte ainult oma relva hea käsitsemisoskus, vajalik on ka moraalset ja psühholoogilist ettevalmistust selleks, et olla valmis aktiivseks tegutsemiseks vastase tule all rünnakul või kaitselahingus, ilmutades kindlameelsust, visadust ning läbimõeldud käitumist lahingueesmärgi täitmise nimel. Lahinguväljaõppe tasemest sõltub ka võitlejate üksteise usaldamine, seega kogu allüksuse võitlusvõime. Võitleja peab oskama lahinguväljal ellu jääda ja vastast hävitada.

Nende omaduste kasvatamiseks vajalikke küsimusi käsitlengi oma lõputöös.

1. ALLOHVITSERI JA REAMEHE KOHUSTUSED LAHINGUS

Iga üksikvõitleja /allohvitser, reamees/ on kohustatud (Prijomõ i sposobõ... 1988):

1. Teadma oma teenistusalaseid kohustusi ning täitma meeskonna koosseisus temale seatavaid ülesandeid.
2. Teadma oma rühma-, jao- ja naabrite lahinguülesandeid.
3. Teadma vastase allüksuste struktuuri, taktikalist tegevust, relvastust ja lahingutehnikat, eriti tema tankide jm. soomusmasinate lahinguomadusi, nende tugevaid ja nõrku külgi.
4. Teadma oma allüksuse relvi, nende lahinguomadusi ning oskama neid käsitseda.
5. Teadma pioneerirajatiste väljaehitamise korda, töömahtu ja rajamise järjestust; osata kiiresti välja kaevata laskepesa, kaevikut, varjendeid ning teostada moondustöid, käsitleda lõhkevahendeid ja paigaldada miine.
6. Vahetpidamatult teostama vaatlust vastase õigeaegseks avastamiseks, et sellest kohe oma ülemale ette kanda.
7. Julgelt ja otsustavalt tegutsema pealetungil, kindlalt ja visalt- kaitsel, hävitades vastast, eriti tema soomusmasinaid, kõikide teadaolevate meetodite ja vahenditega, ilmutades seejuures initsiatiivi, leidlikkust ja vaprust; vajadusel abistada oma kaasvõitlejat.
8. Oskuslikult liikuma lahinguväljal, valides vastavalt maastikuoludele tulepositsioone või varjeid, kasutades ära individuaalseid kaitsevahendeid ning lahingumasina kaitseomadusi; oskama ületada tõkkeid, takistusi ja saastealasid, seada miinivälju ja neid kahjutuks teha.
9. Teadma kaitsmisviise massihävitusrelvade ja täppisrelva mõju eest ning oskama teha sanitaar-korrastustöid ründemürkide- ja radioaktiivsete ainete ning bakterite kõrvaldamiseks.
10. Olema füüsiliselt hästi ettevalmistatud ja vastupidav koormustele ning oskama käsitsivõitluse võtteid.

11. Oskama ära tunda ja hävitada laskurrelvadest vastase madallende sooritavaid õhuründevahendeid.
12. Ülemuse loata mitte jätma oma kohta lahingurivistuses; haavatasaamisel, ründemürkidega saastumisel või põlevainetega kokkupuutumisel võtma tarvitusele vajalikud meetmed enda- ja kaasvõitleja abistamiseks, milleks kasutada lähimat varjet, kust vajadusel suunatakse meditsiiniasutusse või jätkata lahinguülesande täitmist.
13. Kaitsma oma ülemat lahingus, tema haavatasaamisel või hukkumisel võtta enda peale allüksuse juhtimine.
14. Ette valmistama lahinguks relva ja tulistamiseks laskemoona; jälgima laskemoona- ja kütuse kulu, kandes õigeaegselt ette oma ülemale 0,5 ja 0,75 lahingukomplekti / tankimisnormi olemasolust.
15. Lahingumasina rikete puhul võtma tarvitusele abinõud tema õigeaegseks taastamiseks (evakueerimiseks).
16. Teadma üldtuntud leppemärkide ja signaalide tähendusi ning tegutsemise korda nende edastamisel.

2. SELJAKOTI PAKKIMINE

Seljakoti korralik pakkimine on vajalik selleks, et rännakul ei hõõruks ta selga ega muudaks võitlejat lahinguvõimetuks.

Seljakoti pakkimisel tuleb tähelepanu pöörata sellele, et (Üksikvõitleja õpik 1996):

- seljakoti raskuspunkt asuks võimalikult kõrgel, soovitav, et see asuks turja peal. Liialt allarippuv seljakott väsitab selga;
- rihmad oleksid paraja pikkusega;
- seljakoti raskuskese ei tohiks olla ühe külje peal, sest ta hakkab soonima õlgu. Samasugune probleem võib tekkida ka sellistel seljakottidel, millel on külgedel palju lisataskuid;
- kõvast materjalist esemed ei oleks paigutatud vastu selga, mille tagajärjel seljakoti kandmine muutub võimatuks;
- seljakotis olev varustus ei tekitaks helisid, sest vastane võib kuulda meie lähenemist;
- kõik esemed seljakoti küljes, mis võivad haakuda kas põõsastesse või puuokstesse, tuleks korralikult kinnitada.

Seljakoti sisu:

- telkmantel;
- magamiskott;
- toitlustusvahendid (katelok, lusikas, nuga, kahvel);
- joogipudel;
- tikud;
- individuaalne sidumispakett;
- labidas;
- kiiver koos moondusvõrguga;
- hügieenivahendid;
- ihupesu:

- vormiriietus (varukomplekt);
- jalatsid (varu);
- sokid;
- kuivnormtoiduained;

Selleks et riideesemed ei saaks märjaks, tuleb nad pakkida kilekottidesse.

3. MAASTIKU OMADUSED JA NENDE MÕJU LAHINGUTEGEVUSELE

3.1. Üksikvõitleja tegevus maastiku tundmaõppimisel

Selleks et tagada enda või oma allüksuse edukat tegevust lahingus, peab iga üksikvõitleja, olgu siis reamees või allüksuse ülem, oskama tundma õppida maastikku, selle omadusi ja iseärasusi. Maastiku tundmaõppimisel pööratakse tähelepanu mitte ainult oma allüksuse tegevuspiirkonnale vaid hinnatakse ka vastase ja naabrite asukohta ja võimalusi (E. Odari loengumaterjalid 1994-1998).

Maastik koos looduslike ja kunstlike esemetega avaldab lahingutegevusele väga suurt mõju, seepärast tekkib vajadus põhjalikult tundma õppida oma tegevusrajooni maastikku, uurides ta omadusi ning hinnates neid igakülgselt.

Uurimistulemusena tuleb määrata, kuivõrd maastik soodustab või takistab tegevust antud maaalal. Osav maastiku ärakasutamine soodustab lahinguülesande täitmist ning säästab jõude.

Maastiku hindamisel arvestatakse:

1.1. maa pinnavorme;

1.2. maapinnal asuvaid looduslikke ja kunstlikke esemeid;

1.3. pinnase iseloomu.

3.2. Maapinnavormid (reljeef)

Meie maa tüüpilisem pinnavorm on tasandik, lausmaa ja murdmaa.

- Lage tasandik ei võimalda kaitset vastase vaatluse ja tule eest. Sellistele aladele ei paigutata ka vaatluspunkte. (Vt joonis lisa 1.)

Pealetung lagedal tasandikul on raskendatud, kui mitte kasutada selleks suitsukatet ja halbu nähtavustingimusi. Seetõttu kaitsepositsioone püütakse valida selliselt, et nende ees oleks mõni looduslik takistus ning sellele järgnevad lage ja tasane ala.

Enne sellise ala ületamist tuleb veenduda luure abil vastase võimalikku asendit lageda tasandiku taga.

Enamasti domineerib lausmaa või murdmaa.

- Lausmaal on ka väiksemaid lameda kallakulisi kõrgendikke, mille vahel asuvad lohud. Kõrguste vahed ei ole tihti kuigi silmapaistvad. (Vt joonis lisa 2.)

Üksikvõitlejad ja võitlejate grupid (lahingupaar, pooljagu) peavad oskama kasutada neid maapinna volte kaitseks vastase tule ja vaatluse eest. Ka lausmaal võib kohata vähem vaatluspunkte, sest neid on vastasel kerge avastada ning neutraliseerida.

Tulistamine, eriti jalaväe laskurrelvadest on soodus, kuid tulega toetamine sügavusest on võimalik vaid läbi eespool kaitsel asuvate allüksuste positsioonide vahede.

- Murdmaad iseloomustavad järsemad tõusud ja langused ning märgatavamad kõrgendikude vahed ja lohud. (Vt joonis lisa 3.)

Murdmaal asub rohkesti vastase vaatluse ja tule eest kaitstud alasid ehk lähiseid ning häid vaatluspunkte. Tulistamine sügavusest on enamasti soodustatud. Järsud tõusud ja langused raskendavad tunduvalt liikumist, eriti väljaspool teid.

Sõjagaasid kogunevad madalamatesse kohtadesse ja püsivad seal kaua.

- Kõrgendike, nõlvade ja harjade mõju lahingutegevusele on suur, mistõttu ei saa seda arvestamata jätta.

Vastaspoolsed lamedad nõlvad (AB) soodustavad vaatlust ja tulistamist, kuid on üühtlasi avatud ka vastase vaatlusele ja tulele. (Vt joonis lisas 4.)

- Järsud nõlvad vastase poolel raskendavad tuletoetust nii jalaväe relvadest kui suurtükkidest.
- Seljandike ja küngaste harjad (B) soodustavad vaatlust ja tulistamist ning hõlbustavad side ning ühenduse pidamist tagalaga, kuid nõlval ja jalamil tekkivad varjatud alad (adb).
- Omapoolsed nõlvad (BD) piiravad vaatlust ja jalaväerelvade laskeala, kuid soodustavad ootamatuseid, nende nõlvadele asetatud relvade kaitsmist vastase tule eest ja suurtükitulega toetamist.
- Rindega rööbiti asuvad seljandikud ja lohud on heaks varjeks liikumisel, soodustades jõudude järjestamist sügavuti ja nende varjatud paiknemist.

- Rindega risti asuvad seljandikud ja lohud osutuvad pealetungijaile varjatud aladeks (lähisteks), kuid nad lahutavad ühtlasi lahingutegevuses olevaid allüksusi. Kaitsepositsioonilt nad on läbitulistatavad pikisuunas (pikki seljandikku või lohku).

Järsakud, veekogud ja soised alad raskendavad liikumist ning soomusallüksustele nad osutuvad sageli tõsisteks tõketeks.

3.3. Looduslikud ja kunstlikud esemed

Maapinnal asuvate looduslike (mets, puud, põõsad, kivid, kännud jms.) ja kuntslike (aiad, sillad, külad, linnad, hooned jms.) esemete tõttu muutub maastik lahtiseks või kinniseks.

Lahtine maastik, s.o. maa-ala, millel on vähe või ei leidu üldse looduslikke või kuntslikke esemeid, soodustab vaatlust ja tulistamist, kuid pakub vähe varjet vastase vaatluse ja tule eest, eriti õhust.

- Kinniseks maastikuks, nimetatakse rohkearvuliste looduslike ja kunstlike esemetega kaetud maa-alasid, mis varjavad allüksusi vastase vaatluse ja tule eest nii maapealt kui õhust. Selline maastik soodustab ootamatuse saavutamist lahingus.
- Tähelepanuta ei tohi jätta ka teesuundi, sest nende lähistel kasvavad puude read, kraavid võimaldavad võimaldada varjuda vastase vaatluse ja tule eest nii maalt kui õhust. Ühendusteed (maanteed, raudteed, veeteed) mõjutavad vägede liiklust, varustamist ja evakueerimisi (haavatute, haigete, või liigse varustuse saatmist tagalasse), seetõttu on alati oluline teada teede seisukorda ja varjumisvõimalusi teedel.

3.4. Pinnase iseloom

Pinnase iseloomust sõltub väga välikindlustus; pinnas mõjutab maavägede liikumist, eriti väljaspool teid.

- Sõre, liivane pinnas võimaldab luua kiiresti kaitserajatisi, kuid nende korrashoid nõuab alalist järelvalvet ja parandustöid.
- Kaljune ja külmunud pinnas raskendab töid, nõuab eritööriistu ja lõhkeainet.
- Soine või savine pinnas muutub kiiresti pehmeks ning aeglustab liikumist.

4. MAASTIKU KIRJELDAMINE

Võitlejail tuleb sagedasti tegutseda vaatlusega ehk luuretegevusega, mistõttu ta peab olema suuteline mitte ainult maastiku hindama sõjaliselt, vaid ka kirjeldama sedavõrd täpselt ja tabavalt, et kirjelduse järgi saaks maastikust tõetruu pildi ka see, kes seda isiklikult näinud pole. Selleks, et saada rahuldavaid tulemusi tuleb tarvitada üldtunnustutatud ning kõigile arusaadavaid nimetusi. Kirjeldaja peab ka oskama eraldada sõjaliselt tähtsaid maastiku elemente vähem tähtsatest. See kõik nõuab vilumust ning harjutamisi maastikul. Kirjeldamisel tuleb iseloomustada:

- reljeefi
- veekogusid
- looduslikke ja kunstlikke esemeid

4.1. Reljeef (maapinnavormid)

Maapinna kõrgemaid ja madalamaid kohti tuleb hinnata kas kõrguse järgi merepinnast või võetakse aluseks oma ümbruse pinna suhteline (relatiivne) kõrgus. Maastiku sõjalisel hindamisel kõrgusi hinnatakse suhteliselt, sest maastiku mitmekesisus ning vahelduvus oleneb eeskätt just suhtelistest kõrgustest (suurtükiväes- hinnatakse kõrgusi merepinnast).

Pinnavorme, mis on ümbrusest kõrgemad, nimetatakse kõrgendikeks; ümbrusest madalamaid pinnavorme - lohkudeks.

Lohud- võivad olla igalt poolt piiratud tõusudega või on avatud ühelt või kahelt suunalt. Esimesi nimetatakse sulglohkudeks, viimaseid avalohkudeks ehk orgudeks. Kitsast orgu või maalõhet nimetatakse kuristikuks.

4.2. Maapinnal asuvad esemed

Kõige tihedamini maastiku kirjeldamisel nimetatakse puid, põõsaid, põlde, niitusid, soid. Kirjeldaja peab andma taimestiku puhul täpse nimetuse, näiteks: okaspuu, lehtpuu, okaspõõsas, lehtpõõsas, okasmets, lehtmets, rukkipõld, kesa jms. Üldist laadi nimetustest (puu, põld jms.) tuleb loobuda, sest sellised nimetused ei too täit selgust kirjeldatava eseme kohta ning võimaldavad seda mitmeti tõlgendada.

Ala, kus taimkate puudub, või esineb vähe, nimetatakse lagendikuks. Reljeefilt võib lagendik olla ka vahelduv.

Maapinnalt esinevatest kuntslikest esemest on esikohal hooned, teed.

Hooned jagunevad: elamuteks ja kõrvalhooneteks.

Elamuid liigitatakse: -korruste arvu järgi

Kõrvalhooneid: otstarbe järgi (ait, laut, küün, saun). Sõjaliselt on tähtis, kas on tegemist puu- või kivi hoonega, mida kirjeldamisel ei tohi unustada.

Üksikute hoonete ja asulate nimetused peavad olema täpsed, näiteks: ühekordne kivist elamu, puust karjalaut, kivist kirik, talu, küla, alev, linn.

Väga oluline on ka liikumisteede täpne nimetamine, kirjeldaja peab mitte kasutama üldist väljendit "tee", vaid: maantee, külavahetee, jalgrada, raudtee, võimalikult ka sillutise iseloom: asfalt-, kruusa-, või kivitee.

Võitlejate ettevalmistamiseks maastiku tundma õppimisel antakse neile ülesanne teataval maastikualal või vaatlussektoris kirjeldada antud maastikku. Mõne hetke möödudes peab võitleja olema suuteline kirjeldama määratud maaala umbes järgnevalt: Pinnavormilt käesolev maastik jaguneb: lähim ala kuni põhja pool raudteed asuva metsa ja talujooneni on lahtine lausmaa; kaugem ala poolkinnine murdmaa.

Lähima ala kirjeldus: (alustan sektori parempoolsest piirjoonest).

Esiplaanil segametsa loodenurgal - tehas, kolm kivihoonet ja kolm puuhoonet.

Kõrge tehase korsten nähtav kaugele. Külast tehaseni kruusatee, millest hargneb põhjapoole külavahetee.

Tehasest kirdesse - lage väli, millel on üksik küngas lehtpuudega. Edasi metsaistandus, mille põhjaserval läände voolav oja, millel väike puusild. Üle oja nähtav

raudteetamm telefonipostidega. Raudtee suund idast läände. Sektori paremal poolel raudtee läbib puiesteed ja jõge, mis voolab idakirdest lääneedelasse. Üle jõe raudteesild. Põhja pool raudteed kuni segametsani lage väli.

Põhja suunal enda ees - Laaneküla põhjaserva kirdepoolne osa, kus rida tihedalt asustatud küla puuehitistest, üksikute lehtpuudega nende vahel.

Küla servalt hargnevad kaks kruusateed: üks kirdesse, teine põhja. 400 m külast põhja ületab viimane neist idakirdest lääneedelasse suunduvat puiesteed. Kuni teederistini külast põhja suunduv tee on puiestee, sealt edasi kulgeb mööda lagedat välja üle kivisilla ja läbi raudtee viadukti põhja poole.

Tehasest loodesse kuplikujuline küngas, millel asub lehtpuude grupp. Künka idapoolsel järsaku jalamil - külavahetee süvendiga. Künka läänepoolsel lausnõlval kraav, täidetud veega. Kraav saab alguse küla põhjaservas asuvast tiigist ja suubub jõkke, lõigates eesolevaid puiesteid. Tee ja jõe ristumiskohal üksik lehtpuu - põõsaste rida. Sellest paremal, veidi kaugemal raudteetammi lähedal üksik ühekordne puust elamu. Põhja pool raudteed sektori vasakpoolses osas maapind tõuseb, moodustades kõrgendiku, millel üksik talu. Kõrgendiku ida nõlvadel lage väli ja niit küüniga.

Samuti iseloomustatakse maaala kaugemat osa, millele järgneb kokkuvõtlik hinnang:

Maastik sektori lähialal - üldiselt lahtine, tiheda teedevõrguga, soodustab vägede liikumist. Vaatluspunkte on vähe, suuremate võitlusgruppide liikumine raskendatud. Sektori kaugem osa - reljeefselt vahelduv, poolkinnine, väheste teede ja asulatega, ebasoodus liikumiseks soomusallüksustele, vaatlusposte on enam, varjumisvõimalused ka suurematele võitlusgruppidele. Idast läände sektorit läbib jõgi, mis suurveeaegadel takistab pealetungi põhja - lõuna suunal. Ülekäikude purustamisega saab tõkestada vastase tegevust.

Üldkokkuvõttena: maastik soodsam kaitsetegevuseks, kui lahingutegevus toimuks põhja - lõuna suunal. Ida - lääne suund võimaldab maastikul nii kaitset kui pealetungi.

5. MAASTIKU TOPOGRAAFILISED ELEMENDID JA TAKTIKALISTE OMADUSTE MÄÄRAMINE KAARDIL

Vastavalt saadud ülesandele, kõigepealt ülem tutvub maastiku omadustega ja iseärasustega allüksuse tegevusalal, naabrite tegutsemisalal ja vastase võimalustega.

Kaardil määratakse maastiku üldised iseärasused:

- reljeef (pinnavormid),
- looduslikud ja kuntslikud esemed (kõrgendikud, lohud, jõed, järved, teedevõrk, asustatud punktid), pinnakate (metsad, põllud, sood jms.).

Seejärel võrreldakse kaarti maastikuga ning õpitakse tundma maastikku:

a) Lähtutakse allüksusele seatud ülesandest (kas on vaja luua tulesüsteemi, organiseerida vaatlust; kas on varjatud alasid, mis võimaldavad märkamatult läheneda vastasele).
b) Pidevalt - hinnatakse päeva- ja öötingimusi ning nende mõju; liikumistel ja positsioonidel, arvestatakse aastaaegade iseärasusi (talv, kevad, suvi, sügis) ning iseärasusi, mis võivad tekkida lahingus.
c) Nii enda kui vastase poolt vaadatuna, mõtestatakse lahti vastase võimalikku tegevust, hinnatakse enda allüksuse positsioonide tugevaid ja nõrku külgi.

- Rünnakul - algul õpitakse tundma maastiku enda asukohas, seejärel vastase asukohas.
- Kaitsel - algul vastase asukohas ja tegevussuundadel ning pärast enda allüksuse asukohas.

5.1. Maastiku tundma õppimine erinevates lahinguolukordades

Pööratakse tähelepanu järgmistele küsimustele:

Koondumisrajoonis:

- moondamisvõimalustele;
- maastiku läbitavusele;
- üksuse julgestamisele ja kaitse võimalustele;

- looduslikele takistustele ja läbipääsudele;
- teedevõrgule;
- allüksuste hargnemisjoontele ja orientiiridele liikumisteedel;
- maastiku looduslikele maskidele, mis kergendab varjatud liikumist.

Üksuse hargnemisjoontel:

- vaatluse- ja moondamistingimustele;
- sihtmärkidele;
- varjatud teedele vastase positsioonidele pääsemiseks;
- looduslikele takistustele ja nendest ümbersõidu võimalustele;
- kõrgendikele ja vastase positsioonide asendile;
- maastiku läbitavusele vastase kaitsesügavuses.

Rünnakul öösel: Lisaks eelpool mainitule veel:

- orientiirid (öösel hästi nähtavad);
- kõrgendike ja kohalike esemete siluetid.

Rünnakul (veetakistuste ületamisega):

- takistuste asend ja juurdepääsuteed forsseerimiskohale;
- laius, sügavus, voolukiirus;
- põhja pinnas, koolmekohad, sillad;
- saared;
- kallaste profiil;
- vaatluse ja tulistamise tingimused;
- moondamise ja varjumise võimalused;
- materjalide olemasolu ülepääsu kohtade läheduses.

Kaitstavatel aladel:

- kõrgendikud;
- vastase asend (positsioon) ja nähtavus kõrgendikelt;
- varjatud alad;
- teede võrk vastase poolt hõivatud aladel;
- maastiku läbitavus ja looduslikud takistused eesliini ees.

Vaadatuna vastase poolt, hinnatakse:

- vaatluse ja tulistamise tingimusi;

- moondamisvõimalusi oma asupaigas;
- varjatud alade olemasolu allüksuste liikumiseks ja moondamiseks.

Metsalahinguis - tuntakse huvi järgmistes küsimustes:

- metsa tihedus;
- puude kõrgus ja jämedus;
- puu kroonide läbipõimitus;
- mitmekordne mets;
- orienteerumise, vaatluse ja tulistamise tingimused;
- metsa laius ja metsastunud ala suund, metsasihid ja suunad;
- tuleohtlikkus;
- soode ja orgude olemasolu ja nende läbitavus;
- maastiku olud metsast väljas.

Linnalahinguis:

- üldine planeering;
- väljakute asupaigad;
- peamagistraalide suunad ja nende laius;
- tule- ja purustustekindlad tugevad kivist ehitised, nende asukohad;
- sildade olemasolu;
- posti- ja side-, raadiojaamade ning telekeskuste asukohad;
- raudtee- ja lennujaamade asukohad;
- valitsuse- ja jõustruktuuride hoonete asend;
- elanike rahvuslik koosseis ja meelestatus.

Luuresuundadel:

- maastiku ja teede läbitavus, moondamise ja vaatluse võimalused;
- looduslikud takistused ja möödapääsud nendest;
- orientiirid ja võimalikud varitsuskohad ;
- võimalikud vastasega kohtumise alad, kitsaskohad.

5.2. Vaatlus- ja moondamistingimused

Moondamistingimused määratakse maastiku nähtavuse alusel ümberkaudsetelt kõrgendikelt ning vaatluse ja moondamise tingimused sõltuvad ka aastaajast, ilmast, ööpäevast, mida võetakse samuti arvesse.

Kõigepealt kasutatakse tingimuste määramiseks kaarti, kus leitakse kõrgendikud või maastikupunktid, mis kõige enam sobivad vastaspoole jälgimiseks

- nähtavad ja nähtamatud alad vastase positsioonidel
- nähtamatud alad lahingutegevuse piirkonnas
- maastikumaskid ja ebatasasused, mis võimaldavad varjuda maa- ja õhuvastase vaatluse eest
- nähtamatud alad oma positsioonidel, mis võimaldavad vastase eest varjatult oma alllüksusi ümber grupeerida

Järgnevalt valitakse vaatluspunkt oma positsioonidel kohta, kust on paremini nähtav:

- eesliin;
- maastik ümberringi;
- vastase positsioonid.

Vaatluspunkte ei ole soovitav paigutada kõrgendiku tippu, sest ta on nähtav taeva taustal.

Mägedes paigutatakse vaatluspunktid kohtadesse, kust oleks hästi nähtavad orud, teed, jalgrajad, mäekurud ja muud jälgitavad kohad, kus võivad tegutseda allüksused

Metsas paigutatakse vaatluspunkt kohta, kust on hästi nähtavad metsasihid ja teed. Kui vaadeldakse metsast välja lagedale, siis 150-200 m metsa äärest, mis sõltub metsa tihedusest.

Asustatud punktis paigutatakse vaatluspunktid äärealadele või asula nurkadel asuvate ehitiste pööninguile või ülakorrustele, tornidesse, parkidesse ja aedadesse.

Vaatluspunkti asendi määrab ülem, võrreldes selleks maastikku kaardiga, määrab nähtavuskaugused ja varjatud alad nii enda kui vastase positsioonidelt, vajaduse korral määrab varjatud alade jälgimiseks täiendavalt vaatlejaid.

Allüksuse liikumisel rännakul määratakse vaatlus ja moondamistingimused kogu teekonna pikkuses, et määrata nende läbimise kord (päeval, öösel, suitsukattel jne.).

5.3. Tulistamistingimused

Maastikul valitakse kõige soodsamad positsioonid tulistamiseks:

- laskurrelvadest;
- otsesihtimisega kahureist, granaadiheitjaist;
- kahureist, miinipildujaist kaudse tulega (varjatud positsioonidelt).

Positsioonid peavad võimaldama:

- hea nähtavuse ja laskmise maksimaalkaugustele rinde suunal, külgedele ja tagalasse;
- hea kaitse (varje) vastase vaatluse ja tule eest;
- varjatud ümberpaiknemise külgedele ja tagalasse.

Tulistamise tingimused määratakse üheaegselt vaatlus- ja moondamistingimuste määramisega. Samuti kaardi järgi määratakse maastiku üldine iseloom, mida hiljem täpsustatakse maastikul. Algul vaadatakse kõrgendikke ja maapinna kõrgemaid osi, siis orge, karjääre, lohke, metsatukke; leitakse maastikul kohalikud takistused ja ehitised, nende ärakasutamist.

Veetakistuste lähistel (jõed, järved) - peetakse silmas tulistamistingimusi veetakistustele lähenemisteedel, ületuskohtadel ja koolmekohtades.

Tulepositsiooni valimisel ülem määrab:

- laskmissuuna ja kaugused;
- varjumise kohad laskesuunal ja nende iseloomu;
- tulepositsiooni ja sihtmärkide kõrgused ja nende vastastikuse asendi;
- laskesektorite puhastamise vajaduse ja maapinna iseärasused nende mõju arvestades;
- kohalikud esemed vastase positsioonidel, mis võivad olla orientiirideks.

Kõige soodsamad kohad laskurrelvade ja otsesihtimisega kahurite ning kuulipildujate positsioonideks on kõrgendike vastasepoolsed langused, mis ei projekteeru taevataustal.

Miinipildujad paigutatakse kõrgendike taganõlvadele ehitiste ja kivide taha, orgudesse ja karjääridesse.

5.4. Maastiku kaitseomaduste ärakasutamine

See on maastiku omadus vastu panna vastase relvade lõhkuvale toimele. Siin uuritakse maastiku samu esemeid, mis vaatlus- ja maskeerimistingimuste määramiselgi.

Allüksuse paigutamisel maastikule tuleb alati arvestada maastiku iseärasusi (jõed, järved, orud, mäed, karjäärid), et maksimaalselt vähendada vastase relvaliikide toimet isikkoosseisule ja lahingutehnikale. Kõikides lahingu olukordades tuleb neile selleks luua kaitserajatisi (kaevikuid) ja maksimaalselt ära kasutada maastikul varjumise võimalusi. Ajutiste varjetena kasutatakse kaitseks vastase tule eest mürsulehtreid, lohke, kraave jms.).

5.5. Maastiku läbitavuse uurimine.

Maastik võib piirata või soodustada lahingu- ja transpordivahendite kasutamist ja nende liikumiskiirust vajalikes suundades.

Liikudes maastikul, oleneb selle läbitavus:

- teedevõrgu tihedusest;
- teede klassist ja suunast;
- sildade ja teekatte olemasolust;
- ümbersõitude võimalustest;
- asustatud punktide seisukorrast, mida läbitakse;
- ilmastiku tingimustest ja aastaajast, ka ööpäeva mõjust.

Maastikku liigitatakse:

1. Kergelt läbitavaks - võimaldab liikuda igas suunas ratas- ja lintmasinail. Mööda ühte jälge võivad liikuda mitu allüksust. Isegi halvas seisundis teed ei mõjuta liikumist.
2. Läbitavaks - võimaldab lintmasinatel liikuda igas suunas, ratasmasinail ainult teatud suundades.
3. Raskelt läbitavaks - väljaspool teid saavad lintmasinad liikuda ainult teatud suundades, manööverdusvõimalused - piiratud. Liikumissuunda on raske hoida, sest maastikul on looduslikud takistused ja läbitamatud alad. Ratasmasinad saavad liikuda ainult teedel või spetsiaalselt ettevalmistatud kolonnitrassidel.

4. Läbitamatuks - väljaspool teid on igat liiki transpordivahendi liikumine võimatu ilma suuremamahuliste töödeta teede ja kolonnitrasside rajamiseks.

Esialgne hinnang maastiku läbitavusele antakse kaardi järgi, kus aga puuduvad maastikuolukorra muutused (lahingutegevusel lõhutud teed, sillad, asulad). Seepärast teostatakse andmete täiendamiseks maastikuluuret. Maastiku läbitavust hinnatakse kaardi ja maastiku luureandmete alusel järgmises järjekorras:

1. Tehakse kindlaks teede võrk ja tema seisukord vajalikul suunal. Hinnatakse liikumise võimalusi ka väljaspool teid, eriti kitsaskohtades ja ohtlikel lõikudel.
2. Tehakse kindlaks takistused vajalikul liikumissuunal, nende ületamise ja ümbersõidu võimalused.
3. Hinnatakse võimalikke liikumiskiirusi marsruudi erinevatel lõikudel ja kogu marsruudil.
4. Määratakse ära vajalikud tööd, mida vaja teha valitud marsruudil, maastiku läbitavuse tõstmiseks.

6. MAASTIKU KASUTAMINE

Asukoha valik

Võitlejal tuleb lahingus asukohti maastikul valida, kas:

- vaatlemiseks;
- vastase tulistamiseks;
- täielikuks varjumiseks nii vastase vaatluse kui ka tule eest, mis võib küll aset leida ainult siis, kui võitleja pole seotud vaatluse ega tulistamise ülesandega. Teistel juhtudel kasutatakse varjumist vaheldumisi liikumisega.

Asukoha valikul vaatlemiseks on peamine nõue, et vaadeldav ese (märk) oleks hästi nähtav. Kui vaatlust teostatakse maaala järele, kus veel vastast pole, kuid kuhu teda oodatakse, siis vaatleja valib endale koha, kust on kogu see ala hästi nähtav. Vaatluskohaks päeval sobivad ümbruskonnas domineerivad punktid: kõrgendikud, puude ladvad, hoonete ülakorrused, tornid jms. Öösel valitakse kohad vaatlemiseks alt ülespoole, et taeva taustal oleks märk paremini nähtav. Selleks sobivad - lohud, kõrgendike jalamid jms.

Oma koha valikul vaatlemiseks ja selle kasutamiseks ei tohi unustada ka teist tähtsat nõuet- enda varjamist vastase vaatluse eest.

Koha valik tulistamiseks laskurrelvast võib toimuda:

a) kaitsele ülemineku tingimustes;
b) pealetungilahingus.

a) Kaitsetegevuse arendamisel

Kaitsetegevuse arendamiseks peab võitleja oma asukoha valima selliselt, et tal oleks:

- võimalikult laiem laskeväli;
- soodne laskeasend ja ise seejuures hästi kaitstud nii vastase vaatluse, kui tule eest.

Kui maastiku looduslikud omadused ei võimalda nende nõuete rahuldamist, siis võitleja ei tohi loobuda heast laskeväljast varjumise kasuks, vaid kasutab kiiresti labidat, et lahingupaarilise tule katte all maasse kaevuda.

Mida tasasem ja lahtisem eesolev maastik, seda soodsamad tingimused vaatluseks, seda kergem märke avastada ja tabada, tähendab seda parem on valitud tuleala.

b) Pealetungil

võitleja püüab vastasele läheneda võimalikult varjatuna, kasutades selleks lähiseid. Võitleja tulistab neid märke, mida ta näeb ja mis just takistavad edasiliikumist. Seepärast laskekoha valikul on määravaks tulistatava märgi hea nähtavus ja võimalus varjumiseks. Ei tohi unustada, et vastase vaatluse eest varjumine ei kaitse vastase tule eest. Näiteks, põõsas pakub varjet küll vastase vaatluse eest, kuid ei paku mingisugust kaitset tule eest, mida pealetungil tuleb rohkem arvestada.

Enne rünnakule ülemineku algust, kui vastase kallaletungi pole momendil ette näha, siis ei pea kõik võitlejad lähteasendis asuma oma laskepesades (kaevikutes) ega teostama vaatlust. Seda ülesannet täidavad valvetulevahendid ja valvesse määratud vaatlejad, julgestajad. Kõik ülejäänud saavad puhata, tegeleda lahinguväljaõppega või positsioonide väljaehitamisega. Sel juhul võitlejad paiknevad kohtades, mis on hästi varjatud vastase vaatluse eest nii maalt kui õhust. Selleks kasutatakse kõrgendike omapoolseid langusi, lohke, maapinna ebatasasusi, mürsulehtreid, kraave kivihooneid jms. Kui on aega, kaevatakse kaevikuid, arvestades materjalide vastupanuvõimet.

Hoiduda tuleb suuremate kivide või kivihunnikute taha varjumisest, mis kuulide tabamisel annavad ohtlikke kilde.

7. VAATLEMINE

Vaatlemine on üks peamisi luure teostamise vorme allüksustes, mille abil saadakse usaldatavaid andmeid vastasest, maastikust, oma vägedest. Vaatlust korraldavad kõikide allüksuste ülemad igas lahinguliigis nii päeval kui öösel. Öösel täiendatakse vaatlust kuulamisega.

Vaatlejate (vaatluspostide) hulk allüksustes sõltub:

- ülesannetest, mis kuuluvad täitmisele;
- maastiku oludest;
- lahingutegevuse vööndi laiusest;
- ilmastikuoludest, aastaajast, ööpäevast;
- antud olukorrast.

Pataljonis määratakse 1- 2 vaatlusposti tavaliselt juhtimispunkti lähedusse või ohtlikele suundadele. Määratakse ka keemia vaatluspost.

Kompaniis 1- 2 vaatlejat, s.h. ka 1 keemiline vaatleja.

Rühmas 1 vaatleja (sõltuvalt olukorrast ka jagudes 1 vaatleja).

Vaatleja on lahinguülesande täitmisel ning allub oma vaatluspunkti ülemale või ülemale, kes on teda lähetanud lahinguülesande täitmisele. Pealetungil ja kohtumislahingus vaatleja tegutseb ülema läheduses. Kaitsel ja paiknemisel maastikul sisustatakse vaatluskoht maastikule ülema lähedusse.

7.1. Vaatluse teel lahendatavad ülesanded:

- Vastase jõudude ja grupeeringu määramine nähtavuskauguseni;
- Kaitse eesliini, rühmade ja kompaniide tugipunktide, KVP ning tulevahendite positsioonide kindlaksmääramine;
- Pioneerirajatiste, tõkete ja takistuste olemasolu ja nende iseloomu määramine;

- Vastase tegutsemise iseloomu, päevareziimi, pealetungi ettevalmistuste või kaitsele ülemineku, vastase saabumise või taandumise, ümbergrupeerimise, massihävitusrelva kasutamisele võtmise määramine;
- Maastikuolude kindlaks tegemine tegutsemisvööndis kogu nähtavuse sügavuseni;
- Vastase materiaalsete varude ja muude vedude iseloomu määramine;
- Oma tulevahendite tule efektiivsuse määramine ja selle korrekteerimine;
- Oma vägede (naabrite) asukoha ja tegevuse jälgimine;
- Õhuvastase tegutsemissuundade jälgimine.

7.2. Nõuded vaatlejale

Vaatleja peab saama spetsiaalse ettevalmistuse ja olema iseloomult kannatlik, taibukas, distsiplineeritud, tähelepanelik, hea füüsilise ettevalmistusega ning nägemisega.

Ülesande panekul tehakse vaatlejale teatavaks:

1. Orientiirid, nende numbrid (tingnimetused)- kuni 5 Or.
2. Andmed vastasest (tema asukoht, tegevus, või kust oodatakse).
3. Vaatlusposti koosseis ning vahendid vaatluseks.
4. Koht vaatluseks ja valmisoleku aeg vaatluseks.
5. Vaatlussektor ja mida, mis ajaks välja luurata, millele pöörata erilist tähelepanu.
6. Luureandmete ettekandmise kord, vajaduse korral ka:

- vaatleja väljavahetamise kord;
- oma allüksuste asukohad;
- ümberpaiknemise kord.

Määratavad vaatlussektorid peavad omavahel kattuma.

Vaatleja kannab viivitamatult ette:

- avastatud tähtsatest märkidest;
- järsust olukorra muutusest;
- massihävitusrelva kasutusele võtmise tunnustest.

7.3. Vaatleja (VP) komplekteeritus

1) isiklik relv
2) ettenähtud lahinguvarustus
3) keemiakaitse vahendid
4) pioneeritööde instrument
5) vaatlusevahendid (ka öised)
6) maastiku (or) skeem (kaart)
7) kompass
8) kell
9) vaatluspäevik
10) taskulamp
11) sidevahendid

7.4. Vaatluskoha valik

1) Koht peab kindlustama hea vaatevälja vastase, vaadeldava maastiku ja oma ülema signaalide järele.
2) Koht peab omama hästi varjatud juurdepääsuteid oma allüksuse poolelt.
3) Koht peab olema soodne tööde teostamiseks, moondamiseks, vaatlejate ja vaatlusseadmete paigutamiseks.
4) Koht peab pakkuma kaitset vastase tule eest, varjama nii maa- kui õhuvastase eest.

Öiseks vaatluseks peavad vaatlejad valmistuma ette päevavalges, milleks:

- kontrollitakse optiliste seadmete tööd;
- valmistatakse tööks ette planšetid ja maastikuskeemid, valgustusvahendid ja töökohad;
- orientiirideks valitakse öösel taeva taustal hästi nähtavaid orientiire;
- suunad orientiirideni tähistatakse vajaduse korral valgete teivastega ja kompassi limbi järgi;
- vaatluskoht kaetakse pealt vihmakuuega ja peetakse silmas valgustuse moondusüritusi.

Vaatluse organiseerimist öösel täiendatakse kuulamisega, eriti oludes, kui ollakse vahetus kokkupuutetingimustes vastasega ja ka vastase tagalas tegutsemisel.

Kuulamise võimenduseks võib kasutada õhukeste seintega, maasse kaevatud, veega täidetud pudelit. Läbi korgi torgatakse klaastoruke, mille üks ots on vees, teine ots kummivoolikuga on kõrvas.

Lahingus vaatleja asub ülema läheduses ja oma asukohta muudab ta koos temaga. Jalgsi ümberpaiknemisel vaatlust ta ei katkesta vaid liigub 5 -10m kaugusel ülemast, et kuulata tema korraldusi (signaale). Ülema varjumisel, varjub ka vaatleja, katkestamata oma luuretegevust. (Vaatluskohtade valikut ja vaatleja asendit vt lisa 6, lk 81-84.)

Vaatlejat ei paigutata:

- kõrgendike harjale
- väljapaistvate orientiiride lähedale

Vastase tagalas on otstarbekas paigutada vaatleja tema tiivale, kust on parem teostada vaatlust, kuna moondustöid teostatakse peamiselt vastase poolsetel külgedel.

7.5. Vaatleja kohustused

Vaatleja vastutab märgi õigeaegse avastamise ja sellest ettekandmise eest. Ta on kohustatud:

1) Teadma vaatluse ülesannet.
2) Teadma märkide ja vastase tegevuse luure- ja demaskeerivaid tunnuseid.
3) Oskama käsitseda vaatluse- ja sidevahendeid, ning neid tööks ettevalmistada.
4) Teadma orientiire (maastikuelementide nimetusi), oskama neid leida, teadma vaatlussektorit.
5) Katkematult vaatlema vastast, otsides tema märke, määrates nende asukohti orientiiride suhtes ja kauguseid nendeni, kandes õigeaegselt ette vaatluse tulemustest oma ülemale ja registreerima see vaatluspäevikus.
6) Jälgida postil moondusnõudeid ja distsipliini.
7) Teadma teadustus- ja juhtimissignaale ning tegutsemise korda.
8) Hästi orienteeruma maastikul nii päeval kui öösel.
9) Oskama valida kohti vaatluseks ning seda sisustada.

Vaatleja saades vaatlusülesande:

- täpsustab vaatlussektori (määratud maaala);
- täpsustab määratud orientiirid ja mõõdab kaugused nendeni;
- koostab maastiku skeemi, kui see puudub;
- õpib tundma maastiku taktikalisi omadusi ja iseloomulikke maastikuelemente.

Vaatlejale on keelatud:

- Lõpetada vaatlust ja maha jätta vaatlusposti postivanema või vanema ülema loata;
- Vahetada omavoliliselt vaatluskohta;
- Astuda kontakti kohalike elanikega jms.

Vaatluse eesmärgikindlaks teostamiseks, vaatleja jaotab määratud sektori sügavuti tsoonideks:

- Lähim tsoon kuni 400 - 800m;
- keskmine tsoon - 800 kuni nähtavuspiirini.

Vaatlust alustatakse lähimast tsoonist paremalt vasakule, enda poolt vastase poole. Seejärel heidetakse üldine pilk kogu sellele tsoonile vastase poolt endani välja. Samas järjestuses, vaadeldakse ka teisi tsoone.

Avamaastiku vaadeldakse kiiremini, ülejäänut aeglasemalt ja põhjalikumalt, kus on märgatud märkide tunnuseid, neid kohti vaadeldakse pingsamalt, kauem, tähelepanelikumalt.

Optilisi vahendeid ei tohi kasutada kaua, sest nende abil on näha piiratud vaateväli ja silmad väsivad kiiresti.

Vaatlusposti koosseisu määratakse 2-3 isikut, üks vanemaks. Vaatlusülesanne kantakse vanema ülema poolt ka vaatluspäevikusse.

Vaatluse aeg ettekantud	Kus ja mida on märgitud	Kellele ja millal
9.00	Or.1 vasakule 150m, kaugemale 200m maandus helikopter.	Kapten Metsale 9.20

Vaatlusposti üle andnud kpr. Sikk

vastu võtnud srs. Oinas

Vaatleja kannab päevikusse või kannab ette vaatluse tulemused, mida nägi, kuid mitte oma oletusi.

Vaatlejaid vahetatakse 3- 4 tunni järel (talvel tihedamini) või ülema käsul.

7.6. Vaatlusposti orientiiride skeemi koostamise kord

1) Paberilehele keskkohast allapoole kantakse vaatluskoha tingmärk, temast läbi joonistatakse põhi - lõuna suuna nool ning vaatlussektor.
2) Seejärel määratakse kaugus kõige kaugema - peaorientiirini ning magnetasimuut temani. Peaorientiir kantakse paberile mastaabis näit.: 5 cm = 1 km.
3) Ülejäänud orientiirideni mõõdetakse nurga suurused ja need kantakse mastaabis skeemile pärast kauguste määramist nendeni; orientiiride juurde kirjutatakse tema number, nimetus ja kaugus.
4) Viimasena kantakse skeemile iseloomulikud maastiku elemendid, kohalikud esemed.

(Vt joonis lisa 5.)

8. LEPPEMÄRGID

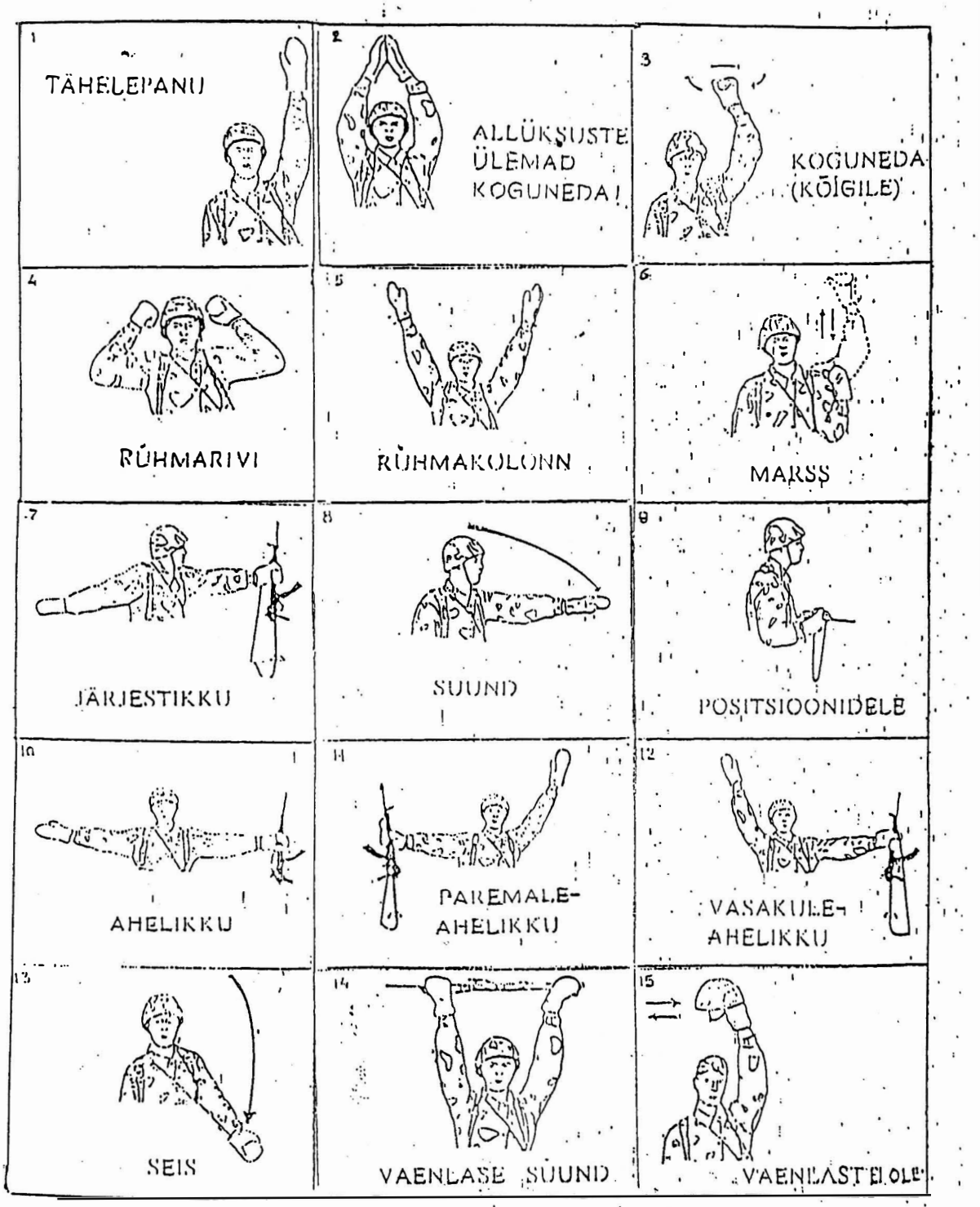

NATO JAO- JA RÜHMA LEPPEMÄRGID

1 VALMISTUDA LIIKUMISEKS

2 Toimi/HAKKA TEGUTSEMA PAREMAL (VASAKUL)

3 LIIGI EDASI, JÄRGNE MULLE

4 SEIS!

5 MINE TAGASI, PÖÖRDU ÜMBER

6 MINU JUURDE

7 KIIRESTI

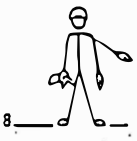
8 AEGLUSTA

9 PIKALI, JALASTUDA

10 JÄÄDA ENDISESSE ASENDISSE/LÕPETA TEGEVUS/

11 Omad.

12 VAENLANE

13 Kerge tulirelv

14 LUURAJAD ETTE

15 POOL JAGU

16 MIINIPILDUJA

17 TT Gr. heitja

18 JAOÜLEM (AD)

19 Rühmaülem (ad)

20 Kata!

21 TAKISTUS

22 Ehitis:

23 LUURE

24 RÜNNAKULE!

25 LIIGU EDASI!

26 VARITSUS

27 JÄÄ SEISMA ja KUULA

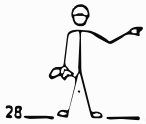
28 LAHINGUKÄSK

29 PAREMI (VASAK) TIIBAMINE

30 TULI JA LIIKUMINE

31 SUURENDADA VAHESID

32 JÄRJESTIKKU!

33 TEGUTSEDA SIK-SAKI KUJULISES RIVISTUSES

34 LIIKUDA NOOLE-KUJULISELT

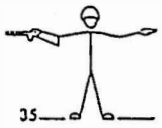
35 AHELIKKU!

9. VARJUMINE

Varjumisvajaduse ja moondusnõuete täitmise režiimi lahinguväljal dikteerib alati nii vastane, kui ka maastikuolud. Nende seaduspärasuste teadmine ja täitmine, kus osatakse varjata oma tegevust vastase vaatluse ja tule eest, võimaldavad säilitada kogu allüksuse võitlusvõime, millest lähtuvalt iga kaitseväelase oskuslikust ja labimõeldud tegevusest, saab sõltuma allüksuse edu või ebaedu, sest mõtlematu ja oskusetu tegutsemine konkreetsel maastikul võib paljastada nii tema enda, kui ka kogu allüksuse asukoha, tegevuse või kavatsuse. Vastasele märkamatuks jäämisel on mitte vähemtähtis ka ilmastikuolude ärakasutamisoskus, sest need kas soodustavad või raskendavad pandud ülesande täitmist. Seega varjumine on tihedasti seotud ka moondamisoskusega. Et tagada enda ellujäämist, peavad varjumise ja moondamise oskused olema iga kaitseväelase esmaseks ehk paratamatuks tegevusnormiks lahinguväljal. Selleks et vältida ohte, mis varitsevad õhu ja maapealse vastase näol nii päeval kui öösel, nii rindel kui ka tagalas, tuleb õigeaegseks varjumiseks mitte alahinnata pideva vaatluse osatähtsust, kusjuures varjumine ei tohi takistada ülesande täitmist. Kui vastane on juba suutnud märki või objekti avastada, siis ta kogu aeg ka jälgib seda, mistõttu varjumine ei anna enam oodatud tagajärgi. Ülem, määrates ülesandeid oma alluvatele, peab lähtuma vastase võimalikust asendist ja maastikuoludest, et ära kasutada soodsamaid võimalusi eesmärgi saavutamiseks. Sellest lähtuvalt nii ülem kui ka alluv peavad oskama:

- kasutada efektiivsemalt maastikku, olemasolevaid varjeid, aastaaja, ööpäeva ja ilmastiku mõju varjumisele;
- arvestada vastase tegevust takistavaid asjaolusid: maastikku, olemasolevaid varjeid, aastaaja, ööpäeva ja ilmastiku mõju vaatlus- ja tulistamistingimustele;
- vajaduse korral varjata oma tegevust moondusüritustega või vastase eksitamisega.

Eraldi vaadeldakse asjaolusid, mis võivad paljastada objekti või kaitseväelase varjumist:

1) vastase vaatluse eest
2) vastase tule eest

9.1. Varjumine vastase vaatluse eest

9.1.1. Objekti (kaitseväelase) liikumine võib teda paljastada.

Vastupidi, liikumatu objekt sulab kokku ümbrusega, kui paigale tardumisel on arvestatud tausta või kohalike esemete varjupoolseid külgi. Kui taust ei võimalda paigale tardumisega end varjata, siis heidetakse pikali, sest lamav liikumatu objekt on vastasele vähem märgatav ning sulab paremini ümbritsevasse keskkonda, eriti siis, kui varjumiseks kasutatakse maastikuelemente (lohku, kändu, kivi, küngast, põõsast vms). Linnalahingus vähimgi liigutus pööningul, ukseavas, katusel, palkonitel, akendes on vastasele nähtav. Hoidu akna ja ukseavadest eemale.

9.1.2. Taust võib objekti (kaitseväelase) paljastada.

Lage maastik, ühtlane taust ja taevas teevad objekti (võitleja) silueti kergesti nähtavaks. Kui taust on objektist heledamini valgustatud, võib objekt paljastuda oma varjuga, ehkki ta oma värvi ja kujuga sulaks kokku ümbritseva keskkonnaga. Taustaks olevad puud ja põõsad tavaliselt ähmastavad objekti piirjooni, soodustades varjumist. Varjumist soodustab ka tume taust, hämarus, objektide varjupoolsed küljed. Taust paljastab objekti ka värvide suure erinevuse korral.

9.1.3. Valgust peegeldavad pinnad (esemed) paljastavad objekti.

Pindade ja esemete moondamiseks kasutatakse suvel tumedamaid ja talvel valgemaid moondusvahendeid või -värve. Sile metallpind, klaasese, optiline vahend vms., valgust peegeldav ese, helgib (läigib) valguse käes. Ka nägu ja käed tuleb katta moondusvärvi, tahma, tuha, savi või poriga, et nad muutuksid vaatlejale raskesti nähtavaiks ja seda eriti tumedal taustal.

9.1.4. Objektist moodustuv vari võib teda paljastada.

Objekt võib muutuda nähtavaks eriti päikesepaistelise ilmaga, kusjuures tema vari on hästi nähtav valgel ja siledal pinnal. Mida suurem (kõrgem) on objekt, seda suurem on ka

vari. Kui maastik ei võimalda peituda, siis objekti varju tuleb hajutada või muuta moondusvahendite abil. Mitmesuguste objektide või maastikuesemete varje võib ära kasutada nende varjupoolsele küljele peitumisega. Avamaastikul saab peituda kraavide, ojade, kivide, kändude, küngaste varjupoolsetel külgedel.

9.1.5. Objekti värv paljastab.

Erinev värv teeb objekti nähtavaks, eriti kui need on kontrastsed (hele, tume). Ühesugused tumedad ja mitmevärvilised objektid on raskesti eristatavad. Moondamisel kasutatav värv peab kokku langema ümberkaudsete objektide (ümbruse) värviga. Kaevikut ümbritsevad ärakuivanud oksad ja kolletunud (ära närtsinud) rohi paljastavad kaitserajatise. Kolletama hakanud kohad tuleb uuesti moondada. Moondatud kaevikute mättaid on vaja niisutada.

9.1.6. Korrapärased, geomeetrilise kujuga, kaitserajatiste vormid paljastavad teda nii maalt kui õhust vaatlemisel, sest korduvad ühesugused ja korrapärased kujundid äratavad vastase tähelepanu (kaevikud, suurtüki tulepositsioon), mistõttu kaevikud ja tulepositsioonid tuleb nende rajamisel kokku sulatada maastikuvormidega ja värvidega, milleks neid rajatakse rohkem puude ja põõsaste varju, et moondamisel ära kaotada (hajutada) nende järsud piirjooned.

9.1.7. Jäljed paljastavad allüksuse asukohta.

Pehme pinnasega maasse jäetud sõidukite või võitlejate liikumise jäljed, isegi äratallatud rohi paljastavad allüksuse liikumissuuna ja asukoha, eriti õhust vaatlemisel ja pildistamisel. Talvel on samahästi nähtavad jäljed ka lumel. Sellest lähtuvalt kasutatakse liikumiseks rohkem vanu jälgi, radu, teid, jäätunud pinnast. Kui aga liikumisel tuleb jätta värskeid jälgi, siis on vaja maksimaalselt kasutada liikumiseks kraave, ojasid, jõesänge, kinnist maastikku ja muid varjulisi alasid. Jäljed, mis reedavad sinu saabumist teatavale alale, tuleb tasandada, kuid tegutsemisalale võib jätta ka palju erisuunalisi pettejälgi.

9.1.8. Objektide poolt tekitatavad hääled või helid paljastavad.

Hääled muutuvad eriti kuuldavaiks öövaikuses, seetõttu üheaegselt vaatlemisega, tegeleb vastane ka kuulamisega. Käsklused ja varustuse poolt tekitatavad helid

paljastavad allüksuse asukoha juba 200-300 m kauguselt, mistõttu öösel vastasega lähialadel paiknemisel peab rääkima sosinal, kasutama leppemärke või "hüüdeketti" (käskluste edastamine üksteisele) ning varustus kinnitatakse selliselt, et ei tekiks liikumisel või hüppamisel kõrvalisi helisid. Liigutakse rahulikult, mitte vedades saapakontse vastu maad, mis on kõvakattega teedel kaugele kuulda. Välditakse asjatut kiirustamist. Linnalahingus, hoonetes ära tekita müra, eriti öösel, sest kui ei näe silmad, siis kuulevad kõrvad (oigamine, relva luku klõbin, muud kõrvalised helid). Ära reeda oma asukohta isegi tulistamisega, kui selleks puudub eriline vajadus, sest see suurendab vastase võimalusi kindlaks määrata, millisest kohast tulistatakse ja vastuseks võid saada granaadiheitjast hoonesse tulistatud granaadi. Kui aga oled sunnitud tulistama, siis muuda kohe oma asukohta.

9.1.9. Tuli ja suits paljastavad.

Tuli ja selle kuma on kaugele nähtav eriti öösel. Tuletiku leek ja hõõguv sigaret on nähtav juba kuni 1000 m kauguselt. Ohtlik on samuti igasuguste valgusallikate kasutamine (latern, taskulamp, prožektor). Lõket võib teha ainult ülemuse loal, süvendeis. Ka suits, mis on hästi nähtav taeva taustal reedab objekti asukoha. Öösel tuleb igati järgida pimendusreegleid. Öösel ka vastase poole suunatud relv tulistamisel reedab sinu asukoha.

9.1.10. Lokatsiooniseadmete võimaluste arvestamine varjumisel.

Radarite abil on jälgitavad ükskõik millised erinevad märgid ka igasuguste nähtavustingimuste puhul, mistõttu tuleb arvestada sellega, et avamaastikul roomav kaitseväelane on juba nähtav 0,5-1 km kauguselt, veokid kuni 10 km kauguselt. Varjumiseks radarite eest tuleb kasutada kõrgendike taganõlvu, kinniseid metsaga kaetud alasid. Radarite tööd häirivad ka sademed, tugevast tuulest liikuv taimestik. Seevastu udu, pimedus ja suits tema tööd ei mõjuta.

9.1.11. Varjumine öötingimustes.

Talvel ja kuuvalgel ööl on märkide avastamine soodne juba suurematest kaugustest (üksikvõitleja on märgatav kuni 300 m kauguselt). Sügisel lumekatte puudumisel väheneb nähtavuskaugus mõne meetrini. Hästi on õhust nähtavad valgema pinnasega

kruusateed isegi öösel, kus kergesti selle taustal on eristatavad tumedad märgid. Maastiku valgustamisel valgustusrakettidega või muude valgustusvahenditega tuleb varjumiseks kohe maha viskuda või kummarduda. Valgusallikale ei tohi vaadata, vaid pöörata pilk kõrvale, äärmisel juhul kaetakse kinni üks silm. Prožektoritega maastiku valgustamisel, jätkatakse vaatlust alles pärast valgusvihu kõrvalesuunamist. Märkide avastamiskaugusi öösel suurendavad öönägemis- ja sihtimisseadmed. Maastiku valgustamisel aktiivsete valgustusvahenditega (infrapunaste kiirtega) varjutakse kohe maha viskumisega või kummardumisega. Liikumisel on vaja kasutada liigendatud alasid, põõsaste ja taimedega kaetud maastikku, suitsukatet. Kaitseväelased moondavad oma käed ja näo moondusvärvide, tahma või pori abil.

9.1.12. Varjumine maa-ja õhuvastase vaatluse eest paigal ja liikumisel.

Eriti päeval on märgid õhuvastase poolt kergesti avastatavad ja hävitatavad, mistõttu on tarvis teada varjumisreegleid. Selleks tuleb vältida liikumist päeval ja eriti lagedatel aladel, metsasihtidel ja metsalagendikel, elektriliinide all ja maanteedel. Vältida tuleb ka kõrgemaid kohti maastikul. Ka tuleb liikumisel olla ettevaatlik, et mitte jätta jälgi, mis reedaksid allüksuste liikumissuuna või asupaiga. Kui maastikuolud on sellised, kus paratamatult jäävad jäljed (lumi, pehme maapind vms.), siis liikumiseks kasutatakse aedu, hekkide lähialasid, jõe või oja sängi, varjatud alasid. Vajaduse korral liikumissuunalt kõrvale suundumiseks kasutatakse ainult varjeterohkeid kohti.

Talvel aga liigutakse mööda teid (radasid) ja vanu jälgi. Varjumist ja moondamist soodustab mitmekesine ja hästi kirju maastik oma varjukülluse ja värvirohkusega, hõre lehtpuumets aga ei soodusta varjumist talvel. Liikumiseks kasutatakse puude, põõsaste, kivide, aedade, metsade jms. varjavaid omadusi.

Päikesepaistelisel päeval asupaika võib kergesti reeta ka objektidest varjude moodustumine, seepärast tuleb varjumiseks ka nendes tingimustes kasutada laialdaselt puukroone, varjualuseid, maastikumaske, hooneid.

- Ohtu õhust saab vähendada:

– õhuvaatluse ja teavitamissüsteemi rakendamisega;
– moondamise ja varjumisnõuete täitmisega ning liikuvusega;
– väiksemates gruppides tegutsemisega ja allüksuste harjutamisega;

– halbade ilmastikuolude ja ööpimeduse ärakasutamisega ümberpaiknemisteks;
– allüksuse kõrge tegutsemisoskusega;
– gaasikaitse-ja süüterelvavastaste meetmete rakendamisega

- Iga kaitseväelane peab oskama:

– ise valida ohutut teed liikumiseks, või
– valida õigeid liikumisviise, temale tegutsemiseks määratud tee või suuna kasutamisel, mida võimaldavad:
– olemasolevad maastikuolud
– vastase vaatluse ja tulistamise võimalused

Liikumisteid valitakse maastikulõikude kaupa, kus oleks vahepealsetes peatuskohtades varjumisvõimalusi, kust saaks uuesti valida vaatluse ja kuulamisega järgnevaid ohutuid liikumissuundi ning järgmisi varjeid.
Liikumiseks kasutatakse ära ööpimedust, halbu ilmastikutingimusi, mil vastase vaatlus ja valveteenistus on raskendatud (tihe udu, vihm, lumesadu, madal pilvisus) järgides seejuures pimendusreegleid.

9.2. Varjumine vastase tule eest

Selleks et lahivguväljal ellu jääda, tuleb kõiki taktikalisi liikumisviise ja vaatluse oskusi kasutades liikuda:

- varjatult;
- hajutatult (üksteisest 8-10 m kaugusel);
- energiliselt e. kiiresti,

tagades lahingupaarilisele vajaduse korral julgeoleku oma laskurrelva tulega. (Juhend varjumiseks... 1939)

a) Varjumine käsitulirelvade eest.

Püstiasendis kaitseväelane on vastasele heaks märgiks, mis võimaldab teda tabada juba 200-300 m kauguselt. Pikali, lamadesasendis või kaevikus varjumisel, kujutab ta endast veel väiksemat märki, mistõttu on ka raskesti tabatav, isegi suure tuletihedusega automaatrelvadest. Seega kõige parema varje vastase otselaske tulevahendite eest tagab üksik- ja paarismehe kaevik või jaopositsioon.

Avamaastikul tegutsemisel sobivad varjumiseks vastase tule eest: maastikulohud, kraavid, ojad, suuremad kivid, kännud, puud, künkad ja ehitised.

Kui läheduses puuduvad vajalikud varjed, siis heidetakse maha, et sealt esimesel võimalusel roomata lähimasse varjesse, sest vastane tulistab tingimata ka kohta, kuhu varjuti ning ootab sealt püsti tõusmist.

Linnalahingus: nii toas kui väljas liikumisel, tuleb hoiduda lähemale hoonete seintele. Kolonnis või lahingueelses rivistuses liikumisel pea 3-4 m pikivahesid. Liikudes jälgi ja avasta vastast nii rindesuunal kui ka külgedel. Märka vähimatki liikumist akendes, pööningul, katusel, palkonil, ukseavades. Ole alatises valmiduses hüppe sooritamiseks lähimasse varjesse, milleks võib osutuda kasvõi betoonist kõnnitee ääris, põlenud masin või kraav.

Hoone kaitsmisel ära lähene aknale, vaid seisa akna kõrval müüri varjus.

Lahtiseid avasid seintes, akende ja ukseavade kohti hoonetes läbi joostes ja kummargil, et mitte sattuda snaipri tule alla naaberhoonest. (Juhend varjumiseks... 1939)

b) Varjumine suurtüki ja miinipilduja tule eest.

Kaitseväelane peab arvestama mürskude (miinide) lööklaine ja kildude purustava toimega, mis on erinev eriliiki pinnasel. Metsalahingus tuleb arvestada ka mürskude (miinide) lõhkemisvõimalustega puu kroonides, mille kaitseks ehitatakse kaevikud kaetud laskepiludega.

Üksik- ja paariskaevikud kaitsevad kaitseväelast mürsukildude eest. Kildude purustav toime sõltub ka mürskude kaliibrist ja lõhkemiskaugusest, mis võib olla 50-200 m piires.

Kivisel pinnasel ja linnaoludes kildude hävitavale toimele lisandub ka kivide purustav toime. Soises pinnases ja lumes kildude mõju tunduvalt väheneb.

Vastase ägeda tule korral varjumispaiga vahetamiseks kasutatakse tule intensiivsuse languse momenti, et teha kiire sööst kindlamasse varjesse. Tuleb vältida asjatut jooksmist ja kaitseväelaste kogunemisi.

Süütevahendite kasutamisel varjutakse blindaažides, kaitsepiludes, killuvarjetes, lahingumasinais. Süüterelva mõju vähendamiseks kasutatakse individuaalseid kaitsevahendeid, üleriideid (telkmantel vms.), kivi e. betoonhooneid, puukroonide katet,

varikatuseid, maastikulõhesid ja -süvendeid, mürsulehtreid, rohust või okstest valmistatud matte jms. (Juhend varjumiseks... 1939)

9.3. Reeglid varjatud liikumiseks kaitseväelasele:

1. Oska moondada nii ennast, kui oma varustust.
2. Kinnita varustus selliselt rännakuks (lahinguks), et see ei liiguks ega haakuks metsas (asustatud punktis või mujal) millegi taha.
3. Mähi sisse kõik kolinat tekitavad varustusesemed ja relvaosad.
4. Ära kanna kaasas üleliigset või mittevajaminevat varustust.
5. Peatu, vaata ja kuula, enne kui jätkad liikumist; ole eriti valvas kui linnud (loomad) on häiritud (nad on märganud midagi juba enne sind).
6. Enne varjatud asupaigast lahkumist, vali järgmine varjumiseks soodne koht, varjatuim liikumistee ning liikumisviis.
7. Kõrges rohus või metsaaluses taimestikus liikumisel muuda aegajalt liikumissuunda.
8. Kasuta liikumiseks ja võimalike kaashelide varjamiseks ära lahingu- ja muud müra.
9. Teid, radasid ja metsasihte ületa kiiresti, kummargil ning kohtades, kus on paremad varjed (hämarad kohad, põõsad, taimestik, teekäänak).
10. Hoidu liikumast lagedatel aladel, küngastel, mäenõlvadel, järsakuil, kõrgendike harjal taeva taustal, poris ja aladel, kus on lahtised kivid, mis tekitavad lisahelisid.
11. Lubamatud on peatuste tegemised teedel, lagendikel, ristmikel ning kogunemine gruppidesse.
12. Ühe puu alla ei tohi varjuda üle kolme võitleja.
13. Õhurünnakuvahendite ohu korral varjuda ning hajutuda ümbritseval maastikul või varjetes, kraavis, metsas.

Varjumine ja moondamine on passiivne, kuid siiski kõige efektiivsem kaitsetegevusviis maa- ja õhuvastase eest.

Varjatud liikumisreeglitega tuleb arvestada ka sissitegevuses, selleks, et tagada kaitseväelasele ellujäämist. Sattumisel vastase poolt kontrollitavale alale, kas üksi või grupi koosseisus, tuleb arvestada sellega, et sinu liikumisoskusest sõltub, kas satud omade, vastase või Peetruse juurde.

Kõige ohtlikum on liikuda üksi, sest võimatu on jälgida kõiki ohtlikke suundi üheaegselt. Kõige otstarbekam on liikumine gruppides 2-3 meest. Selleks:

- jälgi tegevust piirkonnas, kus asud;
- koosta tegevusplaan;
- planeeri endale põhi- ja alternatiivne liikumistee; kusjuures arvesta: vahemaad, varjeid, vett ja toitu;
- kõige lühem ja kergem tee ei pruugi alati olla kõige otstarbekam;
- mitu päeva võid hakkama saada ilma toiduta, kuid mitte ilma veeta;
- liigu ainult varjeid ja liikumisnõudeid ära kasutades;
- liigu öösel, aga päeval tegele vaatluse korraldamisega, edaspidise tegevuse planeerimisega ja puhkamisega varjatud paigas;
- liitu omadega ainult päevavalguses, määra see eelnevalt, millisele allüksusele lähened. Liigne kiirustamine ei tule kunagi kasuks. Pea silmas nende liikumist ja rutiinset tegevust; kui lähenemistee on hästi läbimõeldud, astu omadega häälelisse kontakti;
- kui oma allüksusesse pole võimalik naasta, siis lahku sellelt alalt oma viimasesse kogunemispunkti. (Juhend varjumiseks... 1939)

10. MOONDAMINE

Moondamisega luuakse vastasele ekslik ettekujutus moondatavast objektist (võitlejast, lahingumasinast või tegevusest). Moondamisega saab võitleja säilitada oma lahinguvalmiduse ja järgneva tegevuse täieliku ootamatuse vastase suhtes.

Moondamisel on tarvis arvestada:

- olukorda;
- ülesannet;
- maastiku iseloomu;
- aastaaja ja ilmastiku mõju;
- vastase maismaa- ja õhuvaatluse võimalusi.

Moondamismeetmed peavad olema:

- katkematud kogu lahingu vältel ning kooskõlas ülema plaanide ja kavatsustega;
- veenvad;
- mitmekülgsed;
- ootamatust tagavad.

Sel otstarbel iga üksikvõitleja peab oskama ära kasutada moondamiseks:

- ööpimedust ja piiratud nähtavuse tingimusi;
- maastiku looduslike moondavaid omadusi (reljeefi, taimestiku, ja kohalikke esemeid);
- koosseisulisi tabelvahendeid ja kohalike ehk käepäraseid materjale, esemeid, kuid ka moondusvärve, pori, tahma, suitsukatet, aerosoole jms.;
- relvastuse, tehnikamakettide ja petteobjektide rajamist;
- lokatsioonitõrje meetmeid;
- raadiomaskeeringut või petteraadiovõrkude töö korraldamist;
- varjatud signaalide ja leppemärkide edastamist, reziiminõuete järgimist ning saladuste varjamist;

- väärinfo levitamist;
- positsioonide või paiknemiskoha perioodilist vahetamist;
- allüksuste õigeaegset teavitamist vastase maa- või õhuluurest;
- nõutavate moondamisnõuete kõrvaldamatud täitmist.

Moondamisele aitab kaasa varjumisega seonduvate nõuete täitmine iga üksikvõitleja poolt. Et osata end moondada tuleb eeskätt teada neid tunnuseid, mis teda reedavad. Nendeks on:

- iseloomulik objekti või eseme kuju või tema poolt moodustatav siluett;
- relv, rakmed, varustus, riietusesemed ja nende kuju;
- soojuskiirgus, raadiolainete peegeldus relvalt, tehnikalt, üksikvõitlejalt;
- tegevuse jäljed maastikult;
- üldised demaskeerivad tunnused, mis reedavad inimtegevust, nagu jäljed, helid, maha jäetud olmepraht, murtud oksad, tulease jms.

Inimene on nähtav juba 1,5-2 km kauguselt, kuid optilise vaatlusvahendite abil 8- 10 km kauguselt, soojuskirguslokaator avastab üksiku inimese juba 0,5 km kauguselt. Raadiolokatsioonijaama abil avastatakse liikuv isikkoosseis kuni 4 km kauguselt. Kõige rohkem tähelepanu tuleb aga pöörata igal üksikvõitlejal oma keha, käsitsetava relva ja kaeviku moondamisele vastase vaatluse eest ning seda nii päeval kui ka öösel, kusjuures nii optilisi seadmeid päeval, kui ka infrapunaseid seadmeid öösel. Objekte aitavad ka avastada radarseadmed ja soojuskaamerad, millede vastu tuleb kasutada moondusvärve ja objektide kuju moondureid.

Iseenda keha selgepiiriliste kontuuride moondamiseks kasutatakse ümberkaudset taimestiku, et muuta kätte , jalgade ja nähtaval olevate kehaosade väliskuju. Eriti tähtis on see kaitsetegevuses ja maastikul paiknemisel, et olla ühtemoodi ümbritsevate oludega.
Nägu, kael ja käte heledad pinnad tavaliselt kaetakse oskuslikult moondusvärviga, kusjuures näo esiletungivad osad nagu põsenukid, kulmud, lõug, nina kaetakse tumedamate värvitoonidega, mis lähevad järk-järgult üle heledamatele värvitoonidele. Selleks tavaliselt kõige enam kasutatakse tumerohelist, helerohelist ja pruuni moondusvärvi. Talvel põhivärvitooniks aga on valge. Kui moondusvärvi ei ole, siis kasutatakse sellekskäepäraseid vahendeid: tahma, sütt, pori jms.

Kehaosade katmisel ei tohi värvidega ka liialdada ega kasutada neid sümmeetrilise paigutamisega (korrapäraselt). Ta peab tingimata vastama maastikul esinevale ümbrusele. Kui moondamisel kasutatakse puude oksakesi või rohttaimi, siis neid tuleb riideesemetele kindlalt kinnitada. Suurt tähtsust omab ka moondusriietuse olemasolu, mis vastaks aastaajale ja maastiku valgustusastmele. Eriti peavad seda järgima üksikvõitlejad - luurel, regognostseerimistöödel, julgestuses, varitsustegevuses, pioneertöödel, eesliini lähistel aladel ja snaipripositsioonidel.

Mitte vähem tähtis on ka relva ja varustuse moondamine ehkki nad on värvitud juba eelnevalt tehases, ei rahulda nad alati võitlejate vajadusi, sest olukorda mõjutab ka päikesekiirgus jm. olud. Eelistatum on kiivrite puhul tuhm mattvärv, kuid see ei välista veel seda, et kiivrikorrapäraseid piirjooni veel kaotatuks lugeda. Varustuse moondamiseks võib kasutada selle läikivatel osadel riidetükikesi, narmaid, puuoksakesi või moondusvõrku, mida saab kinnitada kleeplindiga. Varustusele võib ka juurde õmmelda oksakeste kinnitamiseks vastavaid aasasid. Vajaduse korral relva läikivate osade moondamiseks kasutatakse tumedat riiet suvel ja valget riiet talvel. Head moondamisoskust peavad üles näitama snaiprid, luurajad, vaatlejad, sissid, valvetulevahenditel valveteenistuses ülesandeid täitvad võitlejad. Optilistel seadmetel peavad olema kergesti kõrvaldatavad katted või kleeplint, mis varjaks nende helkimist päeva valguses.

Kui võitleja käsutuses on ka lahingutehnika, siis moondamisel peatähelepanu pööratakse nende öisele maastikuoludesse paigutamist, et muuta neid vähem märgatavateks nii maalt kui õhust. Selleks neid paigutatakse kas puukroonide varju, kaevatakse välja kaevik või kasutatakse ära lohkusid, et varjata teda vastase vaatluse eest. Paremaks moondamiseks kasutatakse ka moondamisvõrke. Valgust peegeldavad osad kaetakse okstega või muu materjaliga. Eriti hoolikalt maskeeritakse maastikule jäetud masina jäljed, mis võivad reeta lahingumasina asukoha õhust vaatlemisel.

Paiknemisaladel keelustatakse liiklus, eriti lagendikel. Liiklemiseks kasutatakse radu, mis on kaetud puukroonidega.

Et osata maastikul moondada, peab iga üksikvõitleja teadma tunnuseid, mis reedavad tema asukohta või tegevust. (Juhend varjumiseks... 1939)

11. ÜKSIKVÕITLEJA LIIKUMISVIISID LAHINGUVÄLJAL JA LIIKUMISTEHNIKA

Iga võitleja peab oskama kõiki liikumisviise, et neid oskuslikult kasutada lähenemiseks vastasele rünnakul, luurel, sissitegevuses nii päeval kui öösel (Makke 1939).

11.1. Käimine

Tavapärane liikumisviis, mida kasutatakse kui kokkupuude vastasega ei ole tõenäoline, kuid oluline on liikumiskiirus, milleks ka eristatakse:

- kiiret käimist - kui aeg on piiratud;
- aeglast käimist - kui aega on küllaldaselt.

Liigutakse kas:

- püstiasendis - maastikul, mis hästi varjab vaenlase vaatluse eest (öösel, udus, tuisus, vihmasajus, metsas, põõsastikes, orgudes) või
- kummargil - maastikul mida vastane võib jälgida, kui olemasolevad varjed ei varja täispikkust.

Kummargil liigutakse kiirendatud sammudega rünnakul, eriti maastikul, kus on madalad põõsad või mittekõrge rohi. Liikumiseks kasutatakse kraave ja lohkusid, kusjuures veidi kõverdatakse põlvedest jalgu, hoides keha ettepoole, sammud pikad vaade suunatud ettepoole.

Pikaajalist aeglast käimist võidakse kasutada ka vaheldumisi kiirendatud sammudega, jooksuga või kiirsöötudega, kuid pikaajaline kiirendatud käimine on liialt väsitav. Relva hoitakse asendis, mis võimaldab kiiresti tuld avada (käes, kaenla all või ohu puudumisel ka õlal). Tulistamisel käigult hoitakse jalad põlvedest kõverdatuina ja liigutakse lühikeste sammudega. Mäenõlvakuist ülesliikumisel kasutatakse lühikesi samme, keha ettepoole kallutatuna. Järsakutel liigutakse siksakikujuliselt, kord ees vasak, kord parem pool, kergelt kõverdatud jalgadel, surudes talla servi kõrgendikusse. Mäe nõlvalt laskudes,

asetatakse jalgu kannale, kallutades keha tahapoole, vajadusel külg ees, jalgu üksteise juurde asetades. Sitkel ja libedal pinnasel liigutakse lühikeste sammudega, asetades jalgu kiiresti ümber, et nad ei jõuaks sisse vajuda või libiseda. Jalg pannakse maha kogu tallaga, valides kohti, kuhu (mättad, juured) astuda.

11.2. Jooksmine

Kasutatakse lagendike ja muude maastikualade kiireks ületamiseks (läbimiseks) või liikumiseks vaenlase vaatluse- ja tulepiirkonnas. Laskevalmis relv on käes. Lähtuvalt oludest võib jooks olla aeglasem, keskmise ja suurema kiirusega.

Aeglast jooksu e. sörki kasutatakse tavaliselt pikkadel distantsidel.

Keskmist jooksutempot lühematel vahemaadel.

Kiirema tempoga jooksu kasutatakse sööstudel, varjest e. varjendist väljumisel transpordivahendi või lahingumasinani või hoovõttudel enne takistuse ületamist.

11.3. Hiilimine

Kasutatakse vastase valve ja vaatluse all olevatel objektidel või maaaladel, metsas, öösel või halva nähtavuse korral; vastase patrullile (tunnimehele) või objektile lähenemisel. Liigutakse vaikselt, aeg ajalt kuulatades ning ümbrust jälgides. Relva kantakse käes lahinguvalmis, hoides seda vaatlussuunas. Liigutakse lühikeste sammudega, et mitte kaotada tasakaalu, sest astumisel on vaja tõsta jalga kõrgele, et mitte komistada märkamatutele esemetele või metsas okstele. Jala maha panemiseks valitakse selleks ettevaatlikult sobiv koht saapaninaga, et midagi ei satuks jala alla. Seejärel libistatakse jalatalda edasi, kuni kand toetub varvaste poolt valitud kohale, kandes üle kogu keha raskuse mahaasetatud jalale.

Enne teise jala tõstmist tasakaalustutakse ja jätkatakse liikumist. Pimeduses liikumisel teine käsi sirutatakse kobamiseks ette, et õigeaegselt määrata ära takistusi (eriti metsas/ ruumides). Lühikesel distantsil liigutakse kikivarvastel. Pikematel distantsidel liigutakse kergelt kõverdatud jalgadel ja kummargil. Vastasele lähenedes hingab võitleja aeglaselt läbi nina. Kui vastane juhtub tema suunas tagasi vaatama, tardub võitleja paigale, kasutades varjumiseks soodsat tagatausta, et sulada ühte varjudega, vältida

helkimise või kontrasti tekitamist. Võitleja kasutab liikumiseks tähelepanu kõrvalejuhtivate elementide mõju (vali kõne, külgnev tuli relvadest, tuuleiil jms.) Hiilimisel tuleb ka tihti varjuda või maha heita.

Mahaheitmiseks aeglaselt kummardu, relv ühes käes, kontrollimaks teise käega maapinda, et mitte sattuda püünistraatidele, miinile või muule seesugusele. Lükka kõrvale maapinnal olev risu, mis võiks tekitada helisid ning lasku algul ühele ja siis teisele põlvele. Keha raskus kanna üle vabale käele ja relvapoolsele põlvele. Siruta teist jalga tahapoole libistades oma säärt mööda maad ning jala väljasirutamisel vii kogu raskus üle sellele puusale, mis nüüd maha toetub. Samuti viid ka teise jala tahapoole ja laskud kõhuli.

11.4. Käpuli liikumine

Kasutatakse juhtudel, kui püstiasendis liikumine on maastikuolude tõttu (madalad: rohi, künkad, põõsad) paljastav. Relva kantakse kaelas (relva pära vastu maad lohisemas) või lähimaa puhul ka käes. Liikumiseks toetutakse kätele ning jalasäärtele, mis võimaldab kiiremini kui roomamisega edasi pääseda.

11.5. Roomamine

Kasutatakse peamiselt vastase tule all liikumiseks või temale varjatult lähenemiseks, eriti siis, kui maastiku ebatasasused või varjed on liialt madalad ning ei võimalda varjuda vastase vaatluse ja tule eest.

Eristatakse :

a) madalat roomamisviisi;

b) kõrget roomamisviisi;

c) roomamist küljel

a) Madal roomamine.

Kasutatakse, kui vastase vaatlustingimused on head või kui pole vaja kiiresti tegutseda. Edasiliikumiseks liibutakse kogu oma kehaga tihedalt vastu maad. Roomamiseks võetakse lamamise asend. Seljakott võetakse seljast ja lohistatakse järel.

Parema käega hoitakse kinni relva rihma ülemise kinnitusrõnga lähedalt. Relva laesäär toetub käele nii, et vintraua ots ei puutuks vastu maad, ülejäänud relva osa lohiseb mööda maad. Jälgida, et keha tagaosa, pea ja rind käte ning jalgade kõverdamisel ei tõuseks ning jalad ei viskuks õhus. Jala kandu hoida sissepoole surudes vastu maad.

b) Kõrge e. küünarnukkidel roomamine.

Relva hoitakse ühe käega pärast, teisega laesäärest enda ees, risti liikumissuunaga. Keha esiosa on kõrgel, kuid ülejäänud keha peab olema liibunud vastu maad, jalakannad sissepoole ja surutud vastu maad. Sellist liikumisviisi, mis võimaldab kiiremini edasi pääseda võrreldes madala roomamisviisiga, kasutatakse kõrges rohus, sügavas lumes ja piiratud nähtavuse tingimustes.

c) Roomamine küljel.

Kasutatakse haavatute ja muude raskuste ümberpaigutamisel. Selleks asutakse vasakule küljele, relva hoitakse parema käega vasakul reiel. Liikumiseks tõmmatakse ettepoole vasakut jalga kuni põlve kõverduseni. Toetutakse vasakule käele. Parema jala kand tõmmatakse endale võimalikult lähedale toetudes talla serva või kontsaga maasse. Lükatakse käe abiga parem jalg sirgeks ning nihutatakse edasi kogu keha.

Talve tingimustes suuskadega, roomatakse suuskade vahel kas lamades või käpukil. Suuski tõugatakse edasi, hoides neid suusaotstest või -sidemeist. Liikuda saab ka lamades suuskadel, kasutades libisemiseks käte ja jalgade abi. Liikumisviiside ja -tehnikatega varieeritakse vastavalt muutuvale olukorrale.

11.6. Sööstmine

Kõige ohutum liikumisviis välkkiireks vastasele ühest varjatud kohast teiseni lähenemiseks. Kasutatakse maastikul, kus ei ole küllaldaselt varjeid või maastikualadel, mis on vastase vaatluse ja tule all. Sööstuks valmistutakse peamiselt lamades asendist või varjatud paigast.

Enne sööstmist:

- kontrolli, et relv oleks laetud ja varustus ei segaks jooksmist;

- vali sööstuks järgmise varjeni kõige lühem ja ohutum tee juba enne käsklust;
- võta hea lähteasend sööstmise alustamiseks. Selleks aseta käed veidi õlgadest laiemalt enda ette, küünarnukid vastu maad; eelnevalt (vajaduse korral) mõjuta vastast tulega, sundides teda varjuma;
- vali sööstmiseks sobiv hetk või oota selleks käsku (märguannet).

Sööstmise alustamiseks:

- tõuse vastasele ootamatult ning järsu liigutusega üheaegselt käte ning jalgade abil sirgetele kätele ning seejärel jalgadele;
- -alusta kiiret ja madalat sikk-sakk sööstjooksu järgmisele positsioonile mööda eelnevalt selleks väljavalitud rada;
- relva hoia laskevalmis ning jälgi ümbritsevat olukorda;
- enne pikaliviskumist, väljavalitud kohas, toetu mõlematele jalgadele, visku ettepoole toetudes vasakule käele ja küljele (vajaduse korral rooma eemalasuvasse varjesse);
- aseta relva pära õla õnarusse, sea end laskeasendisse ning kata oma tulega kaasvõitleja sööstu;
- vali välja uus varje ja liikumistee ning valmistu uueks sööstuks.

Avamaastikul sööstmisel püüa olla püstiasendis mitte üle 3-4 sekundi (8-10 meetri e. 12-15 sammu). Sööstu pikkus sõltub varjete olemasolust ja vastase tule intensiivsusest. Ära alusta sööstu positsioonilt, kust oled eelnevalt kaua tulistanud, vaid rulli end enne püstitõusmist paremale või vasakule kui seda võimaldavad maastikuolud. Kui sööstad positsioonile, mis ei kaitse tule eest, siis pärast pikali viskumist ja enne tule avamist rooma sellest kohast eemale varjesse.

12. LAHINGUPAARI KOOSTÖÖ LIIKUMISEL LAHINGUVÄLJAL

Lahinguväljal kõige otstarbekam on vastase tule all söösthüpetega liikuda lahingupaaridena.

Sööstu alustatakse kokkulepitud jaoülema märguande või käsklusega: "Söösthüpetega edasi, Marss!"

Seejärel annab üks lahingupaarilistest või reeglina lahingupaari ülem, oma lahingupaarilisele käskluse "Söösta, katan!"

Sõdur, kes annab käskluse sööstmiseks, peab olema täielikult veendunud, et ta ise on võimeline oma lahingupaarilise ettevalmistatavat tegevust ja sööstu tulega katma. Selleks ta:

1. veendub, et valitud laskekoht võimaldab efektiivset tulistamist;
2. kõrvaldab võimalikud tõrked relva juures;
3. kontrollib, et relv ja padrunisalv oleks laetud;
4. hoiab võimalikku vastase asupaika sihikul, sõrm päästikul, valmis tulistama.

Laskeasendist ei lahkuta enne kui lahingupaariline on andnud käskluse või märguande sööstuks, sest pikali viskudes ei pruugi sööstnud paariline olla koheselt valmis sind tulega katma.

Sööstmisel lahingupaaridena tuleb eriti tähelepanelikult jälgida, et ei sööstetaks lahingupaarilise või kõrvalasuva sõduri tule alla.

13. VÕITLUS VASTASE SOOMUSMASINATEGA

13.1. Aktiivsed ja passiivsed võitlusviisid vastase soomusmasinatega

Iga üksikvõitleja peab oskama rakendada võitluses vastase soomusmasinatega kõiki tema käsutuses olemasolevaid võitlusvahendeid ja –meetodeid, sest nende ärakasutamise oskamatus või nende meetodite mitteteadmine lisab eeliseid vastasele.

Aktiivsete võitlusvahendite hulka kuuluvad:

1. Laskurrelvad
2. Pudelid süüteseguga
3. TT granaadid
4. Käsigranaatide kimbud
5. TT-granaadiheitjad ja tt-ühekordsed lasud
6. Lõhkelaengud ja fugassid
7. Tankimiinid

Tankitõrje korraldamine ainuüksi aktiivsete vahenditega ei anna veel oodatud tulemusi, selleks tuleb osata ära kasutada ka passiivseid vahendeid, milledeks on:

1. Looduslikud takistused
2. Kunstlikult loodavad tõkked

Looduslike takistuste hulka võib arvata:

- jäärakud, järsakud ja maalõhed;
- jõed ja melioratsioonikanalid;
- madalikud ja soostunud alad;
- metsaga kaetud alad Ø=20 cm ja enam;
- 30^0 ja enam kõrgendikud ning langused;
- varemed, kivihunnikud, 1 m kõrgused vundamendid või varemete jäänused, raudbetoonehitised;

- raudtee ja maantee kõrged tammid;
- sillad, maantee truubid ja defileed.

Kunstlike tõkete hulka kuuluvad:

- TT-kraavid, eskarbid ja kontreskarpid;
- raidtõkked;
- barjäärid;
- barrikaadid ja tupikud;
- vai- ja kivitõkked;
- metall miinid;
- lume- ja jäävallid (barjäärid).

Neid ehitatakse tavaliselt kohtadesse, mis valmistaksid vastasele ootamatusi (teekäänakute taga, sildade, truupide ja kitsaskohtade ära kasutamisega), milleks nad ei tohi olla kaugelt nähtavad. Tõkke läheduses ei tohi leiduda teelt maha- või möödasõitmise võimalusi. Loodavaid tõkkeid ja takistusi hoitakse tt-relvade ja laskurrelvade tule all.

Vastase soomusmasinate liikumist saab aeglustada ka suitsukattega, mis suurendab märgatavalt võimalusi.

13.2. Positsioonide valik ja nõuded tt-relvadele

Soodsamate positsioonide leidmiseks tt-vahenditele tuleb võitlejal määrata maastikul kõige tankiohtlikumad suunad või –alad, et sellest lähtuvalt valida õigesti positsioon ja 1-2 varupositsiooni, mis kõige enam sõltuvad maastiku kaitseomadustest ja varjumisvõimalustest.

Positsiooni väljaehitamisel võib see algul koosneda kahest, kuni 2 m kaugusel asuvast eraldi kaevikust (laskepesast), mida laiendatakse L-tähe kujuliseks kaevikuks, mille üks osa kaetakse, et selles luua varjumisvõimalusi.

Kaevik TT-granaadiheiturile ja tema abile võib olla ka ehitatud:

- jaokaevikuisse või vahekäikudesse – kohtadesse kus oleks tagatud vastase soomusmasinate hävitamine võrdlemisi lähedalt (150-200 m) ja vastasele ootamatult, kuid ühtlasi oleks võimalus ka tulevahetamiseks piirkaugustelt (250-350 m);
- tee suundadel, selle vahetus läheduses asuvatele kõrgendikele, tee käänakute taha, taimkattega alade servadele, sildade, teetruupide lähedusse, kuid mitte lähemale kui 40 m;
- metsamaastikul – lagendike või raiesmike äärealadele, tihnikute servadesse, metsatukkadesse, metsasihtidele, metsateede ja ristmike lähialadele, kõrgendikele;
- linnaoludes – tugevamate hoonete alumistele või keldrikorrustele, varemetesse, hoone nurkadesse kaevatud laskepessa, et kontrolli all hoida mitmeid suundi; kiviaedade taha või nende nurkadesse; väljakute ja ristteede lähialadele ning tühermaade servadesse (staadion, hipodroom, park jms).

Üldreeglina tt-relvadele valitakse positsioon alati mingisuguse loodusliku takistuse (jõgi, maalõhe, tiik) taha, mis takistaksid vastase soomusmasinatel pääsu väljavalitud positsioonile ning takistaks nende tegevust ja aeglustaks liikumist, peataks neid hoopiski või sunniks pöörduma positsiooni poole külje tasapinnaga. Kui sellised looduslikud takistused puuduvad, siis tuleb luua tõkkeid ja kasutada suitsukatet.

Positsioon peab võimaldama varjumist nii maa kui ka õhuvastase eest ning soodustama ettevõetavaid manöövreid, ümberpaiknemisi varupositsioonile ja taandumist. Selliste tingimuste puudumisel kasutatakse suitsukatet.

Positsioonilt peab olema võimaldatud hea vaateväli ning tulistamise võimalused kogu jao (rühma) tulealale.

Kõige soodsam asend vastase pihta tulistamiseks tt-granaadiheitjast on tema küljelt või tagant, kusjuures peab olema teada täpsed laskekaugused, et suurendada tabamistäpsust esimesest lasust.

Positsiooni valikul tuleb ka saavutada seda, et soomusmasina pardarelvade tulemõju oleks viidud miinimumini.

TT-granaadiheituri positsioon peaks asuma jaoülemast mitte kaugel ning asuma laskurrelvade tulemõju piirkonnas, mis välistaks võimalusi sattuda esimesena vastase jalaväerünnakute ohvriks ning loob võimalused nende tule kattel taandumiseks ja manöövriks.

Positsiooni valikul alati lähtutakse tt-relvade efektiivse tule kaugusest, mis on võrdne:

- kerge granaadiheitjale: 100-150 m liikuva märgini;
  200-250 m liikumatu märgini;
- raske granaadiheitjale: 200 m - liikuva märgini;
  400 m – liikumatu märgini.

Nendest kaugustest lähtutakse ka tankitõkete valmistamisel, et nad oleksid kaetud tt-relvade ja automaatide tulega.

Positsioonivalikul tuleb arvestada ka tt-relvade taguse ohutsooni olemasoluga, vastavalt relva omadustele.

Nähakse ette ka mitme tt-relva tule koondamist ühe sihtmärgi pihta ühte laskesektorisse.

Granaadiheitur kannab lahingus tt-granaadiheitjat, kuid ka laskemoona. Tema ülesandeks on tulepositsiooni ja märgi valik tulistamiseks, kui talle seda pole määranud jaoülem jao- või rühma ülesande täitmise huvides, ning soomusmasinate hävitamine.

Granaadiheituri abi kannab laskemoona, valmistades neid ette laskmiseks. Jälgib laskemoona kulu järele, teatades õigeaegselt sellest granaadiheiturile ja jaoülemale. Vajaduse korral kaitseb granaadiheituri tegevust automaadi tulega, ühtlasi jälgib, et keegi ei satuks relvatagusesse ohutsooni.

13.3. Tankitõrjujate meelespea

1. Tea ning tunne vastase soomusmasinate lahinguomadusi, taktikalisi ja tehnilisi võimalusi, kasutamise viise lahingus ning nende tugevaid ja nõrku külgi.
2. Oska hästi varjuda, valida positsiooni tulistamiseks ning moondada oma tulepositsiooni.
3. Vali tt-lahingupaari positsioon looduslike takistuste taha, nende puudumisel tõkesta vastase soomusmasinatele pääs positsioonile kunstlike tõketega.
4. Vastase soomusmasinate peatamiseks, liikumise aeglustamiseks või nende liikumissuuna muutmiseks kasuta positsiooni lähialadel suitsukatet, tõkkeid ja ka pettemiine, et luua tingimusi nende hävitamiseks lähimaa pealt.
5. Oska käsitseda kõiki tt-relvi ja ka käepäraseid tt-vahendeid nii oma allüksuse koosseisus ülema juhtimisel, kui ka iseseisvalt, väljaspool oma allüksust.

6. Ole valmis võitluseks ka jalaväeallüksustega, sest soomusüksused ei tegutse lahinguväljal ilma nende tule toetuseta, eriti liigendatud ja metsamaastikul, öösel ja linnalahinguis.
7. Tee tihedalt koostööd teiste võitlejatega nii soomusmasinate hävitamisel, positsioonide vahetamisel kui ka taandumisel, milleks vali positsioon laskurrelvade tule katte alla.
8. Aegsasti avasta vastase soomusobjekte ning teavita sellest ka oma ülemat ja kaasvõitlejaid.
9. Säilita alati meelekindlust ning külmaverelisust, millega tõuseb ka tabavuse täpsus.
10. Ära näe vaeva tanki esiotsa pihta tulistamisega, sest see on kõige paremini soomusega kaetud, seega teed vaid ilmaaegu end nähtavaks vastasele ning võimalik, et teist lasku sulle enam ei võimaldata.
11. Ava tuli soomusmasina pihta, kui vastase soomusmasin on jõudnud efektiivse tule kaugusele või tee seda lähimaa pealt.
12. Tanki vaatluse- ja sihtimisseadmeid purusta tulega laskurrelvadest ja kildgranaadiga – eest, kuid tanki hävita tt-relvade tulega – küljelt või tagant. Püüa seda teha esimese lasuga.
13. Vastase soomusobjekti hävitamise tõenäosuse tõstmiseks valmista ette mitme tt-relva tuli ühe sihtmärgi pihta.
14. Esimesena hävita tank, milline on Sulle kõige lähemal ja seega kõige ohtlikum või tank milline on peatunud, aeglustanud oma liikumist ehk pöördunud positsiooni poole küljetasapinnaga.
15. Hävitamiseks väljavalitud sihtmärki tulista senini, kuni ta on hävitatud ehk lahkunud tule alalt.
16. Liikumisvõimetut tanki ära pea veel hävitatuks, ta võib tulistada veel kahurist või kuulipildujast, seepärast jälgi tema kahuritoru suunda. Ole valmis ka võitluseks tanki mahajätnud meeskonnaga, kelle kasutada on granaadid "F-1", automaadid ja püstolid.
17. Ära lähene tt-granaadiheitjaga teesuunale lähemale, kuni 30 m, kuid ka mitte kaugemale kui 150 m.
18. Jalaväelahingumasinat tulista seni kuni ta süttib, meeskond ja dessant on võitlusvõimetu või põgeneb.

19. Moonda ennast hästi maastikul ja positsioonil, ära reeda oma asukohta millegagi.
20. Lähimaa- ja linnalahingutes varu hulgaliselt heitelaenguid ja süütepudeleid.
21. Positsioonide vahetamiseks või taandumiseks kasuta kiirsööste, suitsukatet ja kaasvõitlejate kattetuld, kuid eelnevalt tunne huvi selle vastu, kuhu on suunatud tanki kahur.
22. Valmista endale ette peale põhipositsiooni ka 1-2 varupositsiooni, vajaduse korral ka vahetuspositsioon või ajutine positsioon ning varjatud ühendusteed nendega. Maastiku varjete puudumisel kasuta oskuslikult suitsukatet.
23. Tea, et:

- tankid võivad liikuda suure kiirusega vaid teedel ja kõva pinnasega maastikul. Liigendatud maastikul, metsaaladel ja soostunud pinnasel on nende kiirus alati piiratud (10-12 km/t)
- tanki liikumist takistavad juba 35 cm läbimõõduga puud; jälaväe lahingumasinaid 20 cm ja enam. Ka tihe mets, puude läbimõõduga kuni 15 cm takistab tunduvalt tankide edasi liikumist, kuid soodustab ka nende varjatud lähenemist sinu positsioonile.
- tankide liikumist takistavad ka enam kui 40 cm kividest tõkked, 30^0-lised ja enam järsud mäenõlvad.
- tankid on suutelised läbima kõva pinnasega kuni 1,8 m sügavaid veekogusid, kui vastaskalda tõusunurk ei ületa 20^0. Kõik jalaväesoomukid aga on ujuvad.
- intervallid tankide vahel lahingukorras ei ületa 100 m (peasuundadel ka 50 m); pikivahed rännakul 50-100 m.

14. KAITSEVÄELANE PEALETUNGILAHINGUS

14.1. Pealetungi eesmärk

Pealetung on lahinguliik, mille eesmärgiks on:

1. Vastase hävitamine (purustamine) või võitlusvõimetuks muutmine.
2. Tähtsate maaalade (maastikujoonte, objektide) hõivamine.

Pealetungi eesmärk on saavutatav, kui iga üksikvõitleja rakendab kooskõlastatult tuld, liikumist ja varjumist, kusjuures ta:

- ilmutab kindlat võidutahet;
- tegutseb hoogsalt, julgelt ning otsustavalt rünnakul, et tungida vastase kaitsesügavusse, mille käigus hävitab tema elavjõudu, relvastust ja lahingutehnikat;
- osaleb kaasvõitlejatega tihedas koostöös, eriti tegutsemisel otsustavatel suundadel ja manöövritel vastase tiibadele ja tagalasse, kasutades selleks ära eelnevate tulelöökide tagajärgi.
- Kasutab vajalikke liikumisviise ja varjumisoskusi lähtudes olemasolevatest maastikuelementidest ja maapinnavormidest.

14.2. Pealetungile ülemineku tingimused ja viisid

Sõltuvalt olukorrast ja ülesandest võib kaitsele üleläinud vastast kaitseväelane rünnata:

1. Vahetust kokkupuute tingimustest vastasega.
2. Käigult.

Pealetungilahing on järjestatud tegevusjärkudeks, mille käigus toimub:

a) liikumine lähtepositsioonile, lähenemine vastasega tule kokkupuute kauguseni;

b) kallaletung ja vastase ründamine;

c) ründeobjekti hõivamine lähivõitluses vastasega;

d) ründetegevuse arendamine ja vastase jälitamine või vallutatud aladel kinnistumine.

Pealetungilahing võib saada alguse ka kohtumislahingust, kus rünnatakse vasturünnakule üleläinud vastast. Pealetung sellises lahingus kestab momendini, kus nõrgem pool on sunnitud ründetegevusest üles ütlema ning kaitsele üle minema või taanduma.

Tuntakse ka pealetungi taanduvale vastasele, mida rakendatakse jälitamisel.

1. Vahetust kokkupuute tingimustest vastasega

Rünnatakse vastast juhtudel, kui on tegemist hästi kaitseks ettevalmistatud ja tugeva vastasega, kuid ka juhtudel, kus maastik (kevadel, sügisel, talvel) on raskesti läbitav, puudub teedevõrk, mistõttu ei ole rakendatav allüksuste järk-järguline hargnemine lahingukorda ja lahingusse toomine käigult.

2. Pealetung käigult.

Rakendatakse kiiresti kaitsele üleläinud või nõrgalt kaitseks ettevalmistunud vastase suhtes juhtudel, kui maastikuolud ja teedevõrk võimaldavad hajutada lähenemisel kaitse eesliinile allüksusi järk-järgult lahingu eelrivistusse ja lahingukorda, mida tehakse üksuse koosseisus suurematest kaugustest, eelnevate tulelöökidega vastase tugipunktide või läbimurde lõigu pihta, millega saavutatakse vastase kõrgem purustusaste. (Jalaväeeeskiri 1931)

14.3. Kaitseväelase tegevus enne rünnaku algust

Enne rünnaku algust kaitseväelane asub jao koosseisus jaoülema poolt lähtepositsioonil kättenäidatud, varjatud kohas, tavaliselt selleks otstarbeks väljakaevatud jaokaevikus, kus ollakse täies valmiduses tõrjumaks tagasi võimalikke vastase ootamatuid maa- ja õhurünnakuid. Jao tegutsemisel soomukil, asub soomuk jaopositsiooni taga kuni 50 m kaugusel või lähemal mõnele tiivale.

Enne rünnakule üleminekut seatakse kaitseväelasele jaoülema poolt lahinguülesanne, millest ta peab teadma (Jalaväeeeskiri 1931):

1. Lahingutegevuseks määratud ühiseid orientiire, nende numbreid ja nimetusi.

2. Vastase kaitseeesliini asendit rünnataval rindelõigul ja selle lähialadel ning eelnevalt avastatud laskevahendite asukohti.
3. Rühma ja jao ülesandeid (rünnatavat objekti ja ründesuunda).
4. Naaberjagude ülesandeid (mida vallutavad, mis suunal ründavad).
5. Koostöös oleva soomusmasina rivinumbrit, millega jagu teeb koostööd, koostöö korda sellega jm. laskevahenditega.
6. Enda ja kaasvõitlejate ülesandeid (märgid hävitamiseks, tule avamise ja tulistamise korda).
7. Tõkete ületamise kohta ja korda.
8. Rünnakul öösel- juhtjagu ja üksteise tulega toetamise korda.
9. Tegutsemisel soomukil, täiendavalt:
10. jalastamise kohta ja korda.
11. kohta igale kaitseväelasele jaoahelikus
12. Teadustuse-, juhtimise- ja koostöö signaale ning tegutsemise korda nende edastamisel.
13. Rünnakuks valmisoleku aega ja signaali (leppemärki).
14. Kes on määratud jaoülema asendajaks.

14.4. Rünnak vahetust kokkupuute tingimustest vastasega

Pealetungi lähteasendist lähtepositsioonil asuvast üksik-, paaris-, või jaokaevikust, kus ta koos teiste jaovõitlejatega varjub vastase tule ja vaatluse eest, alustatakse jaoülema käsu või signaali järgi.

Enne rünnakule üleminekut kaitseväelane (Jalaväeeskiri 1931):

- tegeleb vahetpidamatult vaatlusega vastase järele, et teda õigeaegselt avastada ja ülemale ette kanda;
- tutvub maastikuga rünnakusuunal, et seda kõige otstarbekamalt lahingusse suundumisel ära kasutada;
- kontrollib oma relva korrasolekut, laskemoona olemasolu ja vajaduse korral täiendab nende varusid ning valmistab neid ette lahinguks (salved laadida, granaadid ettevalmistada);

- laeb relva ja asetab selle kaitseriivi;
- kontrollib kaitsevahendite ja varustuse korrasolekut ja sobitust;
- teeb kaeviku seintesse astangud, et rünnakule üleminekul väljahüpet hõlbustada.

Sõltuvalt maastikuoludest, vahemaast vastaseni ja pandud lahinguülesandest kaitseväelane tegutseb jaokoosseisus rünnakul, kas:

- ahelikus (jalgsi e. suuskadel)
- soomukil

Rünnaku ettevalmistustule ajal iga kaitseväelane täidab jaopositsioonil, varjatud asendis, erinevaid ülesandeid:

- jaoülem vaatleb rünnatava vastase järele ja kõigist tähelepanekutest ning suurtükkide ja otselaskevahendite tule tagajärgedest kannab ette rühmaülemale. Kontrollib jao lahinguvalmidust ja ettevalmistust rünnakuks, millest teeb samuti ettekande rühmaülemale.
- valvetulevahendi meeskond (või laskur) hävitab ettevalmistustule ajal end ilmutanud vastase tulevahendeid.
- ülejäänud kaitseväelased asuvad lähteasendis, alatises lahinguvalmiduses, jälgides rindesuunal vastase tegevuse järele.

14.5. Rünnakule üleminek lähtepositsioonilt

14.5.1. Ahelikus

Kui lähtepositsioon on vastasele lähedal (kuni 500 m kaugusel), siis kaitseväelased jao koosseisus, alustavad rünnakut arvestusega, et jõuda ettevalmistustule lõpetamise momendiks ohutu kauguse joonele.

Rünnakule üleminekuks jaokaevikust (lähteasendist) valmistutakse jaoülema käsul: "Jagu! Valmistuda rünnakuks!"

Kaitseväelane:

- asetab relvale ette tääknoa ning dubleerib saadud käsklust;
- võtab maha kaitseriivi ja laeb relva;
- valmistab kasutamiseks ette käsigranaadid;

- valmistub kaevikust üheaegseks ja kiireks väljumiseks.

Jaoülema märguandel või käsklusel: "Jagu! Rünnakule – Edasi!"

Kaitseväelane dubleerides ülema käsklust, hüppab koos kaasvõitlejatega kaevikust välja ning alustab joostes või kiirendatud sammul ahelikus rünnakut soomuki pardarelvade tule toetusel. Kui ründajad on tugevdatud tankiga, siis kaitseväelased lähevad üle rünnakule selle taga momendist, kui tank läbib lähtejoonel jaokaeviku.
Kui jalaväe allüksus tegutseb autodel, siis jalastutakse nendelt 3-5 km kaugusel eesliinist, kus need ühele varjatud alale kompanii koosseisus maha jäetakse. Jalastumisalalt pimeduse katte all kaitseväelased jaokolonnides lähenevad vastase eesliinile, et asuda lähteasendisse, kus valmistutakse ahelikus rünnakule üleminekuks.

14.5.2. Soomukil

Kui vastase eesliin on lähtepositsioonist 600 m kaugusel või enam võib rünnakule üleminek lähteasendist toimuda soomukil, milleks rühmaülem kutsub soomukid raadioteel lähtepositsioonile, kus jaoülema käsul: "Masina juurde!" kogunevad kaitseväelased soomuki varjatud peatumiskohta, jaokaeviku lähistel, koristavad ära tääknoa, seavad relva kaitseriivi ja istuvad käskluse järel: "Kohtadele!" soomukisse, asetavad relvad laskeavadesse, võtavad maha kaitseriivi. Ülema käsul alustab soomuk liikumist rünnakule, igaüks teostab vaatlust oma laskesektoris ja tulistades avastatud märke nii käsi- kui ka pardarelvadest. Kui tegemist on nõrga vastasega või tugipunktis nõrga vastupanuga, rünnatakse vastast soomukilt jagu jalastamata. Vastase üleolevate jõudude ründamiseks võib kaitseväelane koos jaoga jalastuda soomukilt selleks määratud varjulises jalastumiskohas, mis tavaliselt langeb kokku ohutu kauguse joonega (200-300 m vastase eesliinist), mille eemaldatuse kaugus sõltub maastikuoludest ettevalmistustules osalevate relvade liikidest ja nende kaliibrist, et mitte sattuda oma mürsukildude mõju piirkonda. Jalastumisjoonelt vastase eesliini kaevikuni tuleb arvestuslikult jõuda ajaks "X", milleks ahelikus tegutsemisel iga 100 m läbimiseks kulub 1 minut aega.

Jaoülema käsklusel: "Jagu! Valmistuda jalastumiseks!" juht suurendatud kiirusel suunab soomuki määratud jalastumiskohta, mis on varjatud vastase vaatluse ja tule eest (lohk, küngas, põõsad vms), kus teeb lühipeatuse või aeglustab liikumist. Jaoülema käsul: "Jalastuda!", kaitseväelased:

- panevad relva kaitseriivi ja võtavad selle välja laskeavast;
- valmistuvad jalastumiseks ning väljuvad kiiresti soomukist;
- võtavad sisse oma kohad jaoahelikus jaoülema käsklusel: "Jagu! Minu järel (kõrgendiku või oru suunas) Lahingusse!" ning
- ründavad vastast antud suunal.

Jalastamise hetkel lõpetatakse ettevalmistustuli eesliini tugipunkti pihta ning see kantakse üle end ilmutanud tulevahendeile lähimas kaitsesügavuses.

Kaitseväelased osalevad rünnakul jao koosseisus külgvahedel 6-8 m (8-12 sammu. Kuulipildur ja TT granaadiheitur koos oma abiga 3-5 m kaugusel üksteisest), hävitades jaoülema käsul või iseseisvalt määratud rindelõigus, eriti rünnaku peasuunal, vastase elavjõudu ja tulevahendeid nii eesliini kaevikuis kui ka lähimas kaitsesügavuses. Esmajärjekorras hävitatakse ohtlikumaid märke (kuulipildujaid, granaadiheitjaid ja tankitõrje vahendeid) jao või ½ jao tulega, näidates vajaduse korral nende asukohti soomukisihturile trasseerivate kuulidega kui need takistavad jao edasitungi määratud suunal.

Soomuk osaleb rünnakul jaoaheliku taga, kuni 50 m kaugusel, tehes aeg-ajalt kiirsööste ühe väljavalitud varje tagant teise taha, kuid rünnakul metsamaastikul, asustatud punktides ja öösel ka jaoahelikus või selle tiival toetades jao tegevust pardarelvade tulega.

Kui tank osaleb koos jalaväe allüksusega rünnakul, siis ta võib rünnaku käigus eemalduda ahelikust ettepoole mitte enam kui 200 m kaugusele, kuid ründetegevust rünnakule ülemineku joonelt (lähteasendist) alustab üheaegselt jao võitlejatega.

Rünnak peab olema hoogne ning lähenemisel vastase miiniväljale ületab kaitseväelane selle kättejuhatatud kohas kaasvõitlejate ja soomuki pardarelvade tule toetusel ülema poolt kavandatud järjestuses, et pärast selle ületamist uuesti sisse võtta oma koht jaoahelikus. Oma kohta jaoahelikus tohib kaitseväelane jätta ainult jaoülema loal.

Vajaduse korral kaitseväelane läheneb vastase eesliinile kiirsööstudega, kasutades selleks oskuslikult maastiku varjeid ning üksteise tuletoetust lahingupaarides. Sööst ei tohi ületada 10 m ega tohi olla sooritatud sirgjoonelisena. Sööste võidakse sooritada jaoülema käsul:

- ühekaupa ("Ühekaupa sööstes! Vasakult – Marss! Marss!")
- lahingupaaridena ("Paaridena sööstes! Vasakult – Marss! Marss!")
- pooljagudena ("Pooljagu sööstes! Vasakult – Marss! Marss!") või ("I pooljagu toetab, II kõrgendikust vasakule – Marss! Marss!")
- jao koosseisus ("Kuulipildur, positsioon – Kivi!"); ("Jagu, sööstes edasi – Tuld!") või ("Liivak toetab, teised künkale – Marss! Marss!")

Jaoülem juhib jao tegevust aheliku keskelt signaalide, käskluste ja leppemärkide abil, täpsustades:

- jao ründeobjekte
- miini- jm. tõkete ületamise korda
- uusi ülesandeid laskevahendeile

Jaoülema kõiki käsklusi kaitseväelased dubleerivad kõvahäälselt.

Jõudes 30-35 m kaugusele vastase eesliini kaevikust, valmistuvad kaitseväelased granaadi heitmiseks eesliini kaevikusse jaoülema käsklusel: "Granaadid ette valmistada!", et seejärel käsklusel: " Kaeviku pihta, granaatidega – Tuld!" üheaegselt heita granaadid eesliini kaevikusse või vastupanu koldesse, jätkates üheaegselt hoogsa sööstuga, kummargil asendis eesliini kaevikule lähenemist, milleks langetatakse pea lõuaga rinnale, seades ette kiivri, et mitte saada näole tabamusi granaadikildudest.

Vastase eesliini kaevikusse tungitakse läbilõikava ja energilise rünnakuhüüde "Hurraa!" saatel, et mõjutada vastast ühtlasi ka moraalselt, hävitades üheaegselt ellujäänud vastast käsirelvade lähimaa tiheda tulega, hõivates kaeviku ning lähimad vahekäigud koostöös lahingupaarilistega või pooljaoga.

Kui eesliini kaevikule või vastupanu koldele lähenetakse sööstudega või roomates, siis lahingupaar enne sellesse sisenemist, heidab maastikuvarjest sinna käsigranaate, et pärast granaadi lõhkemist kiirsööstuga siseneda kaevikusse, tulistades üheaegselt ellujäänud vastast käsirelvast. Kaevikusse sisenejat lahingupaari toetavad tulega ka kuulipildur või teised pooljao võitlejad, takistades seega vastase põgenemist või vastutulistamist.

Kaevikus lahingupaar liigub järgmise kaeviku käänakuni, eesliikujal relv suunatud liikumissuunale. Tagapool liikuv paariline – valmistub granaadi heitmiseks, et teha seda kohe kui eesliikuja on märku andnud kaeviku järgmise suuna kohta. Pärast järgnevas

kaevikulõigus lõhkenud granaati, tungib lahingupaar järgmisesse kaevikulõiku, tulistades sinna eelnevalt lühikese valangu automaadist. Sõltuvalt lahingupaari edasitungist kaevikus, väheneb ka teiste lahingupaaride või kuulipilduri poolt tulega kaetav ala ning kaevikusse siseneb üha rohkem võitlejaid.

Kaeviku hõivamisel kasutatakse lähivõitluses ka tääk-nuga, relva pära, pussnuga, väikest jalaväe labidat ja käsikähmlust, selleks et antud suunal peatumatult kaitsesügavusse edasi tungida. Rünnakul joondutakse ettejõudnuile, et nende poolt saavutatud edu edasitungiks ära kasutada. (Jalaväeeskiri 1931)

14.6. Rünnakule üleminek käigult

Kaitseväelane asub koos oma jaoga üksuse koosseisus lähtealal, mis võib vastase eesliinist olla eemal tihti isegi 20-40 km väljaspool vastase põhitulevahendite mõju piirkonda kus paikneb varjatud maastikualal ja tegeleb ettevalmistustega pealetungilahinguks. Ülesande pealetungiks saab võitleja jaoülemalt lähtealal, kus ollakse kuni väljaliikumise alguseni alatises lahinguvalmiduses, tõrjumaks tagasi võimalikke maa- ja õhuvastase rünnakuid.

Lähtealalt liigutakse soomukil rünnaku ettevalmistustule ajal rünnakule ülemineku joonele, kuhu saabutakse lahingurivistuses, kus jaoülem täpsustab kaitseväelastele (nendele veel tundmatul maastikul) lahinguülesande (Jalaväeeeskiri 1931):

- rünnakusuuna;
- rindelõigu (murdekoha);
- märgid hävitamiseks;
- läbipääsu koha miinitõkkes;
- koha soomukijuhile jao jalastamiseks maastikuvarje taga.

Ilma peatusteta, suure kiirusega, lähenetakse jalastamis kohale, kus kaitseväelane koos jaoga jalastub ning alustab rünnakut ahelikus oma soomuki tule toetusel.

Vastase vastupanu nõrgenemisel või taandumistundemärkide olemasolu korral kutsub rühmaülem jagude juurde soomuki, et tema käsul: "Kohtadele!" jätkata antud suunal vastase jälitamist ning tema lõplikku hävitamist.

Kui kaitseväelased sooritavad vasturünnakut, siis tulega paigalt maastikumaskide tagant tõrjutakse rünnak tagasi või arendatakse kaitsetegevust, et kinnistuda kättevõidetud maastikujoonel.

Kaitseväelased korraldavad vaatlust vastase tegevuse järel nii antud ründesuunal, kui ka tiibadel.

Jaotiibadel kaitseväelased tulevahenditega tagavad julgestuse. Vajaduse korral kasutatakse manöövreid nii tule-, kui allüksustega, et tungida vastase tiivale või tagalasse ja jätkata rühma ülesande täitmist. Passiivne kaitsetegevus jäikadel positsioonidel võib saada hukatuslikuks, eriti siis kui otsene tule kokkupuude vastasega puudub.

15. ÜKSIKVÕITLEJA KAITSELAHINGUS

Kaitsetegevus on lahinguliik, mille eesmärgiks on (Lahingueeskiri 1932):

1. Soodsate maastikuolude ja tulevahendite tule oskusliku ärakasutamisega lüüa tagasi või nurjata vastase ülekaalukate jõudude pealetung.
2. Vastasele selliste kaotuste tekitamine, mis sunniksid teda rünnakuplaanist lahti ütlema /taanduma või kaitsele üle minema/.
3. Tähtsate maastikujoonte (alade, objektide) kaitsmisega võita aega ja hoida kokku oma jõude ning luua tingimusi vasturünnakule üleminekuks.

Kaitse eesmärgid on saavutatavad, kui iga võitleja:

- oskab õigesti valida, sisustada ja moondada üksiklaskepesasid või paariskaevikuid ning täita temale pandud ülesandeid kaitsepositsioonil;
- ilmutab visadust, kartmatust ja kindlameelsust ning vastupidavust;
- kasutab oskuslikult oma relva ja tema lahinguomadusi ründava vastase hävitamiseks.

Et oma ülesande täitmisse suhtuda teadlikult, peab iga võitleja teadma jaoülema poolt pandud ülesannet:

- määratud orientiire (nimetusi, numbreid ja kaugusi nendeni);
- millist vastast, kust ja millal oodata;
- rühma ja jao kaitse-eesmärke ja ülesannet ning kuhu rühmaülem suunab oma peajõud kaitsetugipunktis;
- jao positsiooni asendit maastikul, jao tuleriba ja lisalaskesektorit ;
- maa- ja õhuvastase vaatlemise ja tulistamise korda.
- jao tulistamise kohta rühma koondtulealal;
- naabrite asendit ja ülesannet;
- enda ja teiste jaovõitlejate ülesannet;
- kehtestatud teadustuse-, juhtimise- ja koostöö signaale ning tegutsemise korda nende edastamisel.
- kaitse valmisolekuaega ja jaoülema asetäitjat.

Kaitsele üle minna tuleb igal üksikvõitlejal jao koosseisus erinevates tingimustes:

I Vastasega vahetus kokkupuutes ehk lahingukäigus (tule all).

II Vastasega vahetu kokkupuute puudumisel ehk aegsasti (etteplaneeritult).

15.1. Kaitsetegevuse ettevalmistamine vastasega vahetu kokkupuute tingimustes

Kõige raskem on kaitsele üle minna vastase tule all, sest võitleja koos jaoga peab lahingus kätte võitma soodsa maastikujoone või organiseeritult sellele taanduma, et seal maastikuvarjeid ja kaasvõitlejate tulemõju ära kasutades kinnistuda ja vastase tule all maasse kaevuda. Saades ülesande jaopositsioonil kaitsele üleminekuks, võitleja (Lahingueeskiri 1932):

- valib endale maastikujoonel kiiresti koha, mis sobiks ka ilma kaevetöid tegemata vastase tule eest varjumiseks ja esmaseks laskepesaks (känd, kivi, küngas, mürsulehter, lohk või kraav). Selline väljavalitud koht peab tagama võitlejale kaitset rindesuunalt ja võimaldama tulistamist nii ette kui ka külgedele, et viivitamatult sihikulise tulega vastast maha surudes, jääda seejuures ise talle märkamatuks, võimaldamaks seega oma võitluskaaslastel kergemini maasse kaevuda.

Kui läheduses selline koht puudub, siis kiiresti maha viskudes, hinnata eesolevat maastikku. Enne kaevumist ja laskepesa koha valikut lähtuda sellest, kuidas sulgeda tulega need suunad, kus vastasel on kergem jao positsiooni ründamisel varjuda (madalikud, kraavid, künnivaod, kaetud alad). Väljavalitud kohas, vastase tule all, alustab võitleja kaasvõitlejate sihikulise tule katte all laskepesa kaevamist tulistamiseks lamades asendist, milleks ta:

- asetab oma relva endast paremale käeulatuskaugusesse, vintrauaga vastase poole;
- pöörab end vasakule küljele, et võtta kätte jalaväelabidas ja alustada külili olles kaevamist, hoides seejuures pead maapinnale lähemal, samas katkestamata vaatlust vastase järele ;
- lõikab lahti rohukamara, mille paneb laskepesa kõrvale, et seda hiljem moondamiseks ära kasutada;
- viskab mulda ettepoole ja hiljem kõrvale, et paremini kaitsta end vastase kuulide ja mürsukildude eest;

- kui laskepesa esiosa on kaevatud 20 cm sügavuseni, tõmbub kaitsja tahapoole, et jätkata laskepesa tagaosa väljakaevamist. Võitleja esmase laskepesa laius on 60 cm ja pikkus 170 cm. Töö lõpul moondab laskepesa rinnatise ümberkaudse maastikuga ühesuguseks. Rinnatise kõrgus on 30 cm;
- vajaduse korral süvendab laskepesa 60 cm sügavuseni põlvelt tulistamiseks, rinnatise kõrgus on 40 cm. Seejärel süvendab selle 110 cm sügavuseni püstiasendist tulistamiseks, rinnatise kõrgus on 50 (60) cm. Alles siis, kui laskepesa põhi on 50 cm lai ja 150 cm pikk, hakkab võitleja laskepesa moondama;
- soodsates lahinguoludes, kus vastane ei ilmuta aktiivsust, ühendavad võitlejad oma laskepesad paariskaevikuteks ning need omakorda ühenduskraavide abil jaokaevikuks ehk jao tulepositsiooniks, mis moodustub konkreetsest maastikulõigust, kus võitlejad täidavad jao koosseisus neile antud ülesannet (korraldada vastase vaatlust ning tulistamist ja varjuda tema vaatluse eest ning kaitsta end tema tulevahendite tule eest), ühtlasi saavad oma jõude ja laskevahendeid ümber suunata ~ 100 m pikkuses jaokaevikus.

Väljakaevatud üksiklaskuri laskepesa kaitseb küll võitlejat, kuid pole nii turvaline kui paariskaevik kahele võitlejale, kus on loodud paremad tingimused vaatluseks, tulistamiseks ja vastase otsetule eest kaitsevalli taha varjumiseks. Üks võitleja saab tulesektoris vastast jälgida, kuni teine puhkab või tegeleb salvede laadimisega vms.

Paariskaevikud on eelistatumad:

- suletud või liigendatud maastikul, kus efektiivne laskekaugus ei ole suur ja vastastikune tuletoetus piirdub külgnevate positsioonidega;
- oludes, kus on vaja katta vahetult positsiooni ees asuvaid tabamatuid alasid.

Paremaid tulistamise tingimusi on võimalik saavutada ka paariskaeviku kaare pikendamisega ümber seesmise kaitsevalli, mis suurendab aga järsult kaevamistööde mahtu ning nõuab rohkem aega. Paariskaeviku mõõtmed ja moondamistööde maht suurenevad aga märgatavalt ning selline kaitserajatis kujutab endast head märki vastase granaatidele.

15.2 Kaitse ettevalmistused kaitsele üleminekul vastasega vahetu kokkupuute puudumisel

Kaitse ettevalmistustel kaitsele üleminekul vastasega vahetu kokkupuute puudumisel on võimalik palju hoolikamalt valida ning välja ehitada kohta tulistamiseks, puhastada laskesektorit ja teha tõkkeid. Koha laskepesa väljakaevamiseks jaopositsioonil võib sel juhul valida ning üksikvõitlejale kätte näidata jaoülem.

Koha valikul lähtutakse sellest, et (Lahingueeskiri 1932):

- võitlejale oleks nähtav võimalikult lai ja endast võimalikult kaugem maastikulõik, kus puuduksid tabamatud alad;
- võitleja oleks varjatud vastase vaatluse- ja kaitstud tema tule eest;
- väljavalitud kaeviku koht jaopositsioonil sobiks kokku kaasvõitlejate asendiga ning moodustaks ühtse kaitsesüsteemi;
- laskesektoris puuduksid sihtimist ja tulistamist takistavad maastikuelemendid: puud, põõsad (linnaoludes- hooned). Seetõttu metsastunud aladel ei ole soovitav paigutada positsioone kaugemale, kui 50 m metsa- (lagendiku) servast metsa sisemusse.

Eelistatavamad kohad laskepesade väljakaevamiseks jaopositsiooni moodustamisel on:

- kõrgemad maastikualad, (kuid mitte kõrgendiku hari) kust suureneb nähtavuskaugus, tuleala ja oma relva kasutamise efektiivsus;
- kohad, kus oleksid varjatud siirdumisteed jaopositsioonile või üksikute laskepesadeni;
- heade maastikuvarjetega või metsaga kaetud alad, mis võimaldaksid varjuda maa- ja õhuvastase eest.

Kui võitleja on jaoülemalt laskepesa väljakaevamise koha ja laskesektori teada saanud:

1. alustab ta kohe enda poolt vastase poole laskesektori puhastamist ning esmase laskepesa tarvis moondusmaterjalide varumist, mida tuleb tuua laskepesa tagant, et mitte jätta märgatavaid jälgi;
2. märgistab piirjoontega laskepesa koha (süvendi mõõtmed + 20 cm pervele, ümber kogu kaeviku + kaitsevallid e. rinnatise mõõtmed);

3. lõikab välja, eemaldab ja asetab rohukamarad kaugusesse, mis ei segaks rinnatise ehitamist. Et mätastelt ei pudeneks ümbritsevale maastikule mulda, asetab nad telkmantlile või okstele, pealmised rohukattega pinnad vastamisi;
4. kui on olemas looduslik kaitsevall, känd, langetatud puu, kivi või küngas, siis tassib väljakaevatava pinnase laskepesast välja sellisesse kohta, mis ei rikuks üldist moondatust. Tasasel maastikul kasutatakse pinnast esmalt eesmise kaitsevalli (rinnatise) tegemiseks, et luua kaitset võimaliku vastase tule eest. Eesmine kaitsevall peab olema kõige kitsamas kohas vähemalt 1 m paksune (sõltub pinnasest). Vallide kõrgus peab olema selline, mis varjaks laskeasendis oleva võitleja kiivri. Kui eesmine kaitsevall on valmis, siis teeb valmis ka külgmised kaitsevallid. Kui aga laskepesa taga puudub vastav taust, mistõttu on nähtav võitleja kiiver, tuleb teha vall taha, et varjata kiivri kontuure vastase vaatluse eest. Külgmised kaitsevallid võivad olla vähem kui 1 m paksused. Kaitsevallid peavad olema lauged e. lamedad. Kui pinnasest tuleb puudus, siis kaitsevallidesse maetakse ka puitu, kive vms;
5. valmistab laskeplatvormi, milleks moodustab esirinnatise taha kuni 40 cm laiuse tasapinna, et laskur saaks oma mõlemate küünarnukkidega sellele toetuda, kusjuures platvormi kõrgust laskepesa põhjast mõõdetakse aegajalt tööde käigus laskeasendi sisse võtmisega. Samas valmistab ka relvale hea alustoe, milleks sobib kuni 20 cm läbimõõduga puupakk, liivakott või mätas, mis asetatakse relva laesääre alla. Puupaku otsad kaevatakse esirinnatisse ning toestatakse vaiakestega;
6. esmalt moondab väljalõigatud mätastega eesmise kaitsevalli, seejärel külgmised. Moondatud laskepesa ei tohi erineda ümbritsevast maastikust. Tehtud moondustööde hindamiseks eemaldub võitleja laskepesast rindesuunale 35 m kaugusele, et kontrollida töö kvaliteeti. Seejärel kõrvaldab esinevad puudused ja tegematajätmised.

Vaatamata sellele, millistes oludes tehakse kaitse ettevalmistustöid, tuleb alati tööde juures ilmutada valvsust ja valmisolekut relva kasutamiseks, vaadelda ümberkaudset maastikku, eriti öösel või muudes piiratud tingimustes, kui vastase kallaletung on kõige tõenäolisem.

Vastasega vahetu kokkupuute puudumisel on võimalik ka kohe alustada paariskaevikute väljakaevamist, mida järgnevalt 60 sm. sügavuse ühenduskraaviga ühendamisel jaokaevikuks võib muuta. Ühenduskraavi võib seejärel süvendada täie profiilini (110 sm.).Vajaduse korral üksikvõitleja täiustab oma laskepesa nissi väljakaevamisega laskemoona jaoks ning killuvarje või kaetud kaitsepilu ehitamisega. See tagab kaitse vastase süüterelva eest. Killuvarje väljaehitamiseks kaevatakse laskepesa tagaossa 1 m suurune süvend, mis kaetakse 15 sm. palkidega. Valminud lage võib ka katta ;20 sm.paksuse kivide kihiga, mis parandab tunduvalt kaeviku kaitse omadusi. Selline varje kaetakse pealt mätastega.

Süüterelva eest saab kaitsta ka mõne kergemast materjalist tehtud luugiga või puulattide abil pingule tõmmatud telkmantliga, mida võib katta märja samblaga.

Vastavalt mõõtmetele valmistavad endile samalaadsed laskepesad ka jao kuulipildur, tankitõrje granaadiheitur jt. võitlejad.

Jao põhipositsiooni moodustamise järel, kaevatakse ka laskevahendeile laskepesad varu- ja ajutisel positsioonidel, vajaduse korral ka vahetuspositsioonidel. Selline väljakaevatud positsioonide võrk võimaldab jaol korraldada manöövreid, et koos naaberjagudega hävitada vastast rindelõigu ees, ning tiibadel otse-, tiib- ja risttulega kogu rühma tugipunkti ulatuses.

Seejärel võitleja osaleb ka tõkete ja takistuste väljaehitamisel ning nende katmisel laskurrelvade tulega. Sellise kaitsesüsteemi loomisega saab iga jao võitleja oma relvaga, välikindlustuste ja soodsate maastikuolude ärakasutamisega osaleda arvuliselt mitu korda suurema vastase hävitamises ja pidada võitlust tema tankide, jalaväelahingumasinate või soomukitega.

Kui kaitsel tegutsetakse soomukil, siis ka sellele valitakse põhi tulepositsioon jao positsiooni taha 50 m kaugusele, kas jao keskkoha vastu või lähemale mõnele tiivale. Varupositsioon tehakse eesliinikaevikust 200-300 m kaugusele. Ühtlasi jaopositsioonilt kaevatakse ühenduskäik soomuki positsioonini. Varjatud eesliini lähistel võib soomukit kasutada kaitsel ka tulevaritsuses või rändtulevahendina, milleks valitakse talle teistele positsioonidele ümberpaiknemiseks varjatud teed, millest lähtuvalt neis kohtades kaevatakse neile kaevikud .

Kui jaopositsioonil või nende vahedesse on paigutatud tulepositsioonile ka vanema ülema tulevahendeid(granaadiheitjad, tankitõrje relvad), siis võitlejad peavad olema teadlikud ka nende tulealadest ja kaitse ülesannetest, et otstarbekalt tegutseda koostöös nende laskevahenditega, eriti varu- ja vahetuspositsioonidele ümber paigutamisel.

Kui jaopositsiooni väljakaevamiseks kasutatakse inseneritehnikat, siis jaoülem seab võitlejaile lisaülesanded positsioonide täiustamiseks.

Üksikvõitleja tegevus jaopositsioonil:

Võitleja peab valmis olema ka jaopositsioonil vaatleja (öösel kuulaja) ülesannete täitmiseks ning oskama korraldada vaatlust vaatlusvahendite abil nii päeval kui öösel. Ta võib olla määratud ka maastiku valgustajaks rühma tugipunkti ees. Iga võitleja peab oskama paigaldada ka jalaväe- ja tankimine ning käsitseda öösihikut tulistamiseks öösel.

Kui soomuk on kaitsel määratud valveteenistusse, siis lahingumasinas asuvad alatises lahinguvalmiduses sihtur ja juht.

Jao koosseisus asub võitleja, kas oma laskepesas või jaoülema poolt määratud puhkepaigas. Päeval, kui positsioonil on tööd lõpetatud ning väljaõppega ei tegeleta, siis 1/3 võitlejaist viibib positsioonil ja 2/3 võib puhata. Öösel täidavad 2/3 jao koosseisust positsioonidel lahinguülesandeid (vaatleja, kuulaja, puhkepaiga julgestaja, maastiku valgustaja) ja 1/3 võib jaoülema loal puhata. Kui ettevalmistustööd on lõpetamata, siis tegeletakse kaitse ettevalmistustega.

Enne vastase rünnaku ettevalmistustuld ja selle ajal osalevad jao valvetulevahendid tavaliselt vastase luure- ja demineerimisgruppide hävitamisel. Ülejäänud jao võitlejad saabuvad positsioonile häire korras, kus nad oma laskepesades valmistuvad vastase tagasitõrjumiseks.

Ettevalmistustule algusega võitleja, juhul kui ta pole vaatleja, varjub kas kaitsepilus, killuvarjes, jaokaeviku põhjas või lahingumasinas.

Vaatleja teostab oma postil vaatlust vastase tegevuse järele, kandes sellest ette oma ülemale.

Vastase rünnaku algusega häire korras saabub võitleja varjendist (puhkepaigast) koos kaasvõitlejatega jaokaevikusse kas ülema või vaatleja signaali järgi. Valmistub tulistamiseks kas iseseisvalt või ülema käsul. Kui vastane ei ole jõudnud veel

laskekaugusele, jälgivad sõdurid tema tegevust, millest kannavad ette oma ülemale. Nad valivad esmajärjekorras kõige ohtlikumal suunal oma laskesektoris endale sobivad märgid ja avavad vastase jõudmisel tuleavamisjoonele nende pihta iseseisvalt või jaoülema käsul tule. Kaitsjate tuli on kõige efektiivsem hetkel, mil vastane jalastub ja rivistub lahingukorda ning miiniväljade ületamise hetkel. Enne seda hävitavad vastast suurtükid, miinipildujad, soomusmasinad, juhitavad raketid ja õhuründe vahendid suurematest kaugustest.

Peaülesandeks on see, et mitte lasta vastast positsioonile hävitades teda tiib-, rist- või otsetulega ja 35 m kaugusel eesliinist ka granaatidega. Tankitõrje granaadiheitur hävitab rünnakul osalevaid tanke ja soomukeid eesliini ees. Kuulipildur ja automaaturid peavad tulega eraldama jalaväeaheliku tankidest või tulistama tanki ehk soomuki vaatlus- ja sihtimisseadmeid.

Jaokaevikutesse tunginud vastast tuleb tõkestada, et ta ei hajuks tugipunktis mööda vahekäike laiali. Selleks kasutatakse kaevikute sulgemiseks "harkjalgu" ehk "siile", et kergem oleks hävitada vastast hetkel mil ta kavatseb neid kaevikust eemaldada või neist mööda ronida.

Lahing kestab vaenlase täieliku hävitamiseni. Ka vastase ilmumine jao tiival või ümberpiiramise oht ei või sundida sõdureid oma kohtadelt taanduma. Iga võitleja peab teadma, et visa vastupanu ka ümberpiiramise tingimustes seob vastasel küllaldase hulga jõude, mis loob teistele kaasvõitlejatele paremad tingimused sissetunginud vastase hävitamiseks lähimaa-, tiib- ja risttulega vahekäikudest ja varupositsioonilt.

Kui vastasel on korda läinud sisse tungida naaberjao positsioonile, siis võitleja oma ülema käsul tulistab teda tiibtulega kaitsekraavist või ühenduskäigust, hävitades teda täpse tulega, vajaduse korral taandub kaevikusse varupositsioonil. Ilma ülema loata ei tohi võitlejad loovutada oma kaitsepositsiooni. Pärast vastase rünnaku tagasitõrjumist võitleja korrastab oma relva, täiendab laskemoona varusid, parandab jaokaevikut ja valmistub vastase korduvate rünnakute tagasilöömiseks.

Taandumine teistele positsioonidele rühmas, korraldatakse jagude kaupa üksteist tulega toetades aga jaos lahingupaaride kaupa, kasutades selleks suurtükkide ja miinipildujate kattetuld või päevasel ajal maastikuvarjete puudumisel ka suitsukatet.

Taandumist alustatakse vastasele täieliku ootamatusega, kasutades selleks eelistatavalt pimedat aega, halbu nähtavustingimusi ja suitsukatet.

Kui taanduv lahingupaar (jagu) on jõudnud käsus määratud joonele, alustavad taandumist ülema signaali (käsu) järgi need, kes olid vastasega lahingu kokkupuutes ja katsid teiste taandumist. Võitleja taandub koostöös lahingupaarilisega järkjooksuga, üksteist tulega kattes. Tähtis on kiiresti ja märkamatult koostöös naabritega end vastasest lahti rebida, et varjatult asuda uue maastikujoone kaitsele, valmistuda süsteemipäraseks laskmiseks, et vastase organiseeritud rünnakuid tagasi tõrjuda ning talle suuri kaotusi tekitada.

Kui kaitsetugipunkti sügavusse sissetunginud vastast on rünnatud reservjõududega kaitsesügavusest ja ta on alustanud taandumist, siis võitlejad eesliinil, varupositsioonil või ümberpiiratud oludes, toetavad vasturünnakut sooritavaid jõude oma laskurrelvade tulega, hävitades tema kõige ohtlikumaid taanduvaid jõude.

Vasturünnakut teostava allüksuse lähenemisel kaitsesügavusest jaopositsioonile võitlejad, koos jaoga oma ülema käsul, lähevad üle samuti vasturünnakule, et mitte kaotada vastasega lahingukokkupuudet.

KOKKUVÕTE

Käesolevas lõputöös kirja pandut kokku võttes võib öelda, et üksikvõitleja taktikaliseks väljaõppeks vajalik materjal hõlmab väga paljusid valdkondi. Kõigi nende valdkondade tundmine loob eelduse selleks, et lahendada töö sissejuhatuses püstitatud ülesanne – uurida sõdurite taktikaalase väljaõppe taseme ühtlustamisega seotud küsimusi.

Üksikvõitleja hea ettevalmistus eeldab võitleja individuaalset taktikalist väljaõpet. Käesolevas töös ongi esitatud mitmeid komponente, mis võivad mõjutada lahingutegevust.

Põhitähelepanu on suunatud üksikvõitlejale, tema ettevalmistusele selleks, et saavutada kogu allüksuse efektiivne lahinguülesande täitmine. Seda arvestades ongi töös esitatud nõuded, mida üksikvõitleja peab lahingutegevuses silmas pidama. Alustatud on allohvitseri ja reamehe kohustustest lahingus, ära on toodud ka vajalikud oskused, alustades seljakoti pakkimisest, maastiku tundmisest ja kasutamisest, vaatlemisest, varjumisest, moondamisest ning lõpetades üksikvõitleja kaitselahinguga.

Üksikvõitleja väljaõppel tuleb arvestada moraalset ja psühholoogilist ettevalmistust, pidades silmas kõiki tegureid, mis tagaksid lahingueesmärgi saavutamise võimalikult kindlameelselt ja läbimõeldult.

Tööst järeldub ka see, et nõuete täitmise režiimi dikteerib vastane. Seaduspärasuste teadmine ja täitmine võimaldab säilitada kogu allüksuse võitlusvõime, sellest sõltub omakorda allüksuse edaspidine edu lahingus. Mõtlematu ja oskusetu tegutsemine võib halvata nii võitleja kui ka allüksuse tegevuse ning kavatsuse.

Käesolev töö ei pretendeeri lõplikkusele. Edasist uurimist nõuavad veel sellised probleemid nagu üksikvõitleja viivituslahingus, üksikvõitleja linnalahingus, tema tegevus miiniväljade ületamisel ning oskused võitluses vastase õhurünnakuvahenditega.

РЕЗЮМЕ

Хорошая подготовка требует от солдата высокой личной подготовки.

В настоящей работе автор старался выяснить различные аспекты, которые могут повлиять на ведение боевых действий. Всё внимание направлено на отдельного солдата и прежде всего на его подготовку для того, чтобы достичь выполнения задачи всем подразделением.

При организации процесса обучения каждого отдельного солдата нужно учесть их моральную и психологическую подготовку, учитывая при этом все факторы, чтобы достижение цели боя было более целенаправленное и продуманное.

Нужно учитывать то, что режим предьявляемых требований диктуется всегда противником.

Знание закономерностей и исполнение позволяют сохранить боеспособность всего подразделения и от этого зависит также дальнейший успех подразделения в бою .

Непродуманное и неграмотное действие может поражать действие как отдельного боица, так и действие и замысел целого подразделения.

Настоящая работа не претендует на окончательное и полное видение данной темы. Дальнейшего исследования требуют следующие вопросы:

1. Солдат в маневренном оборонительном бою.
2. Солдат в бою в городе.
3. Деиствие солдата при преодолении минного поля.
4. Умение солдата действовать в борьбе с воздушным пртивником.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. Makke, O. (n-ltn). 1939. Üksikvõitleja lahinguline ettevalmistus. Tallinn
2. Prijomõ i sposobõ deistvii soldata v boju. 1988. Moskva
3. Üksikvõitleja õpik. 1996. Kaitseväe Lahingukool

KASUTATUD MATERJALID

1. Jalaväe eeskiri, II osa. Jalavägi lahingus. 1931. Kaitseväe staabi G. osakond
2. Juhend varjumiseks, moondamiseks, õhukaitseks ja öiseks tegevuseks. 1939. Kaitseliidu Peastaap
3. Kaitsekolledži vanemõppejõu E. Odari loengumaterjalid. 1994–1998
4. Lahingueeskiri, I osa. 1932. Kaitseväe staabi VI osakond

Lisa 1

Tasandik

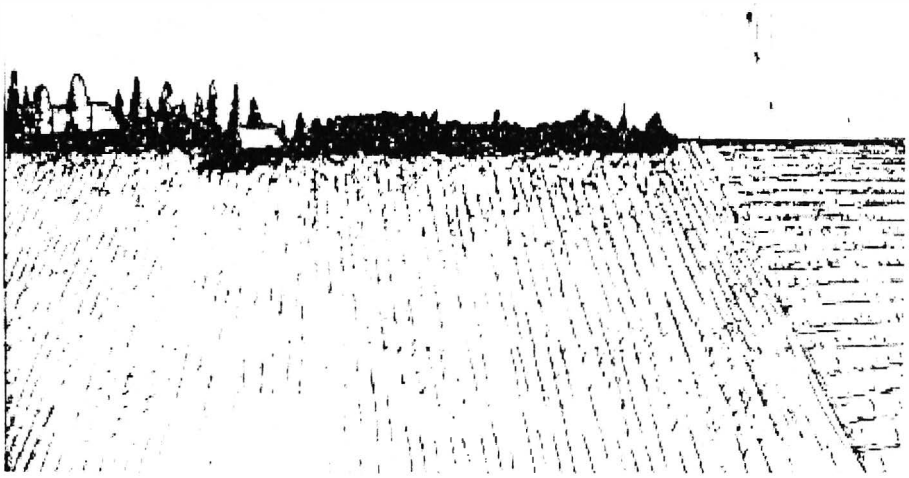

Lisa 2

Lausmaa

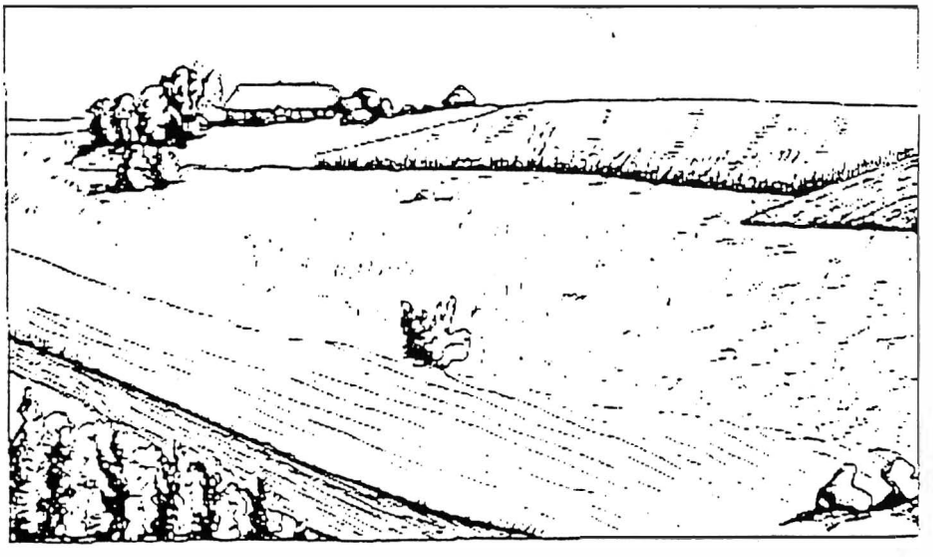

Lisa 3

Murdmaa

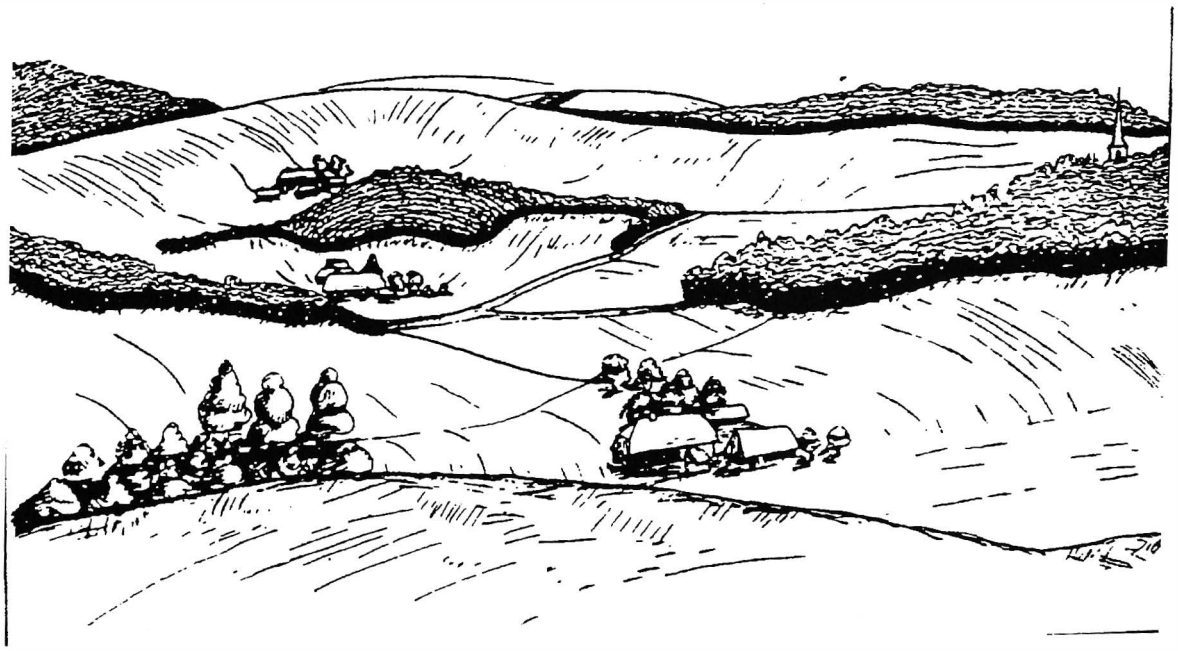

Lisa 4

Nõlva ja harja mõju lahingutegevusele

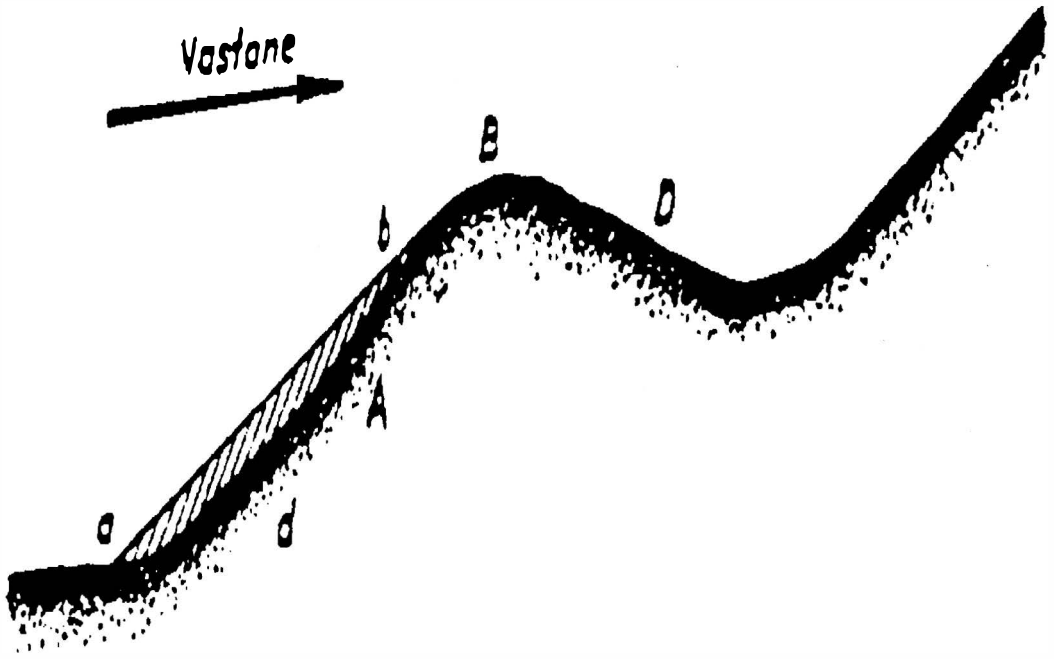

Lisa 5

Vaatlusposti orientiiride skeemi koostamise kord

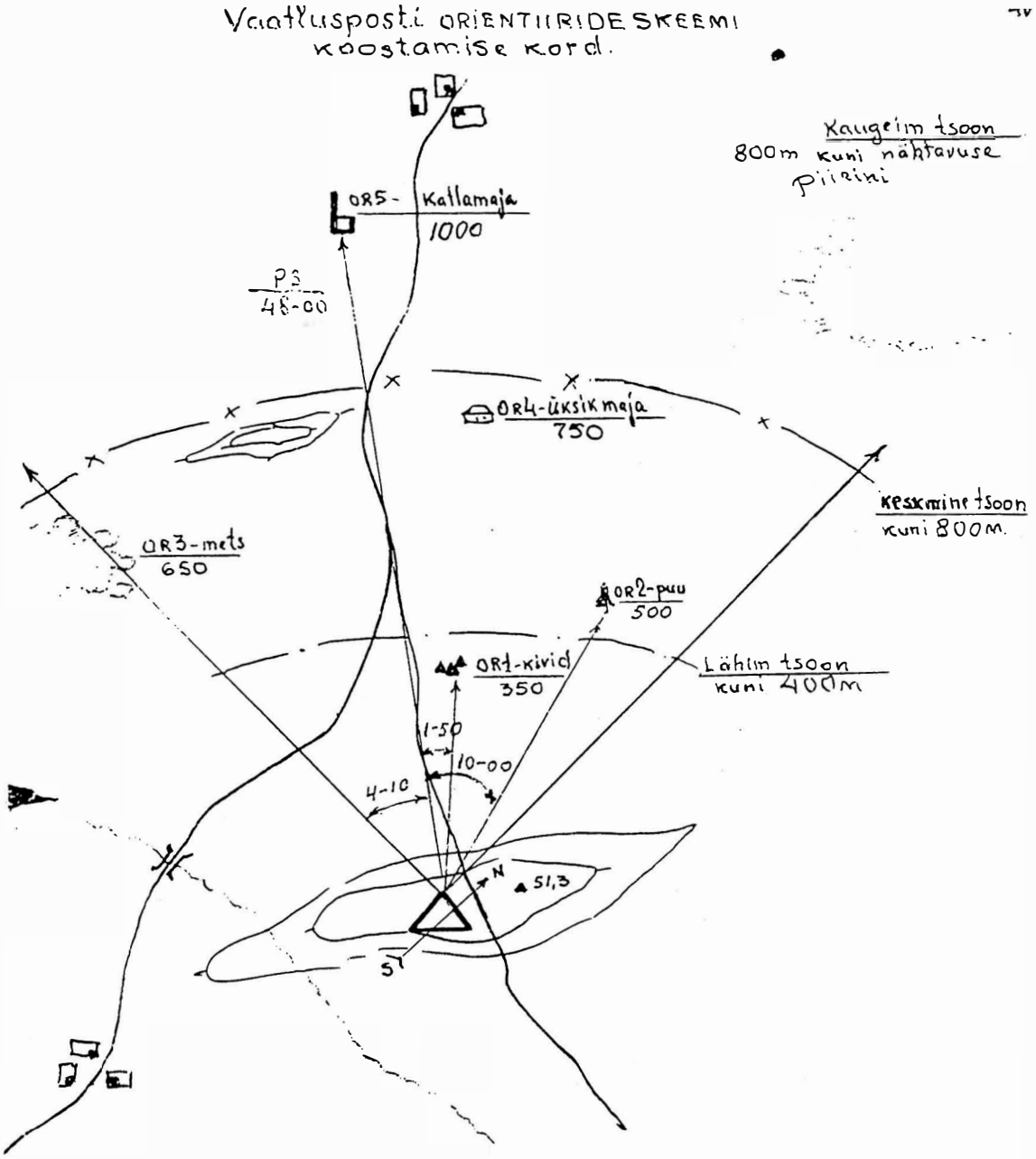

Lisa 6

Vaatlemine

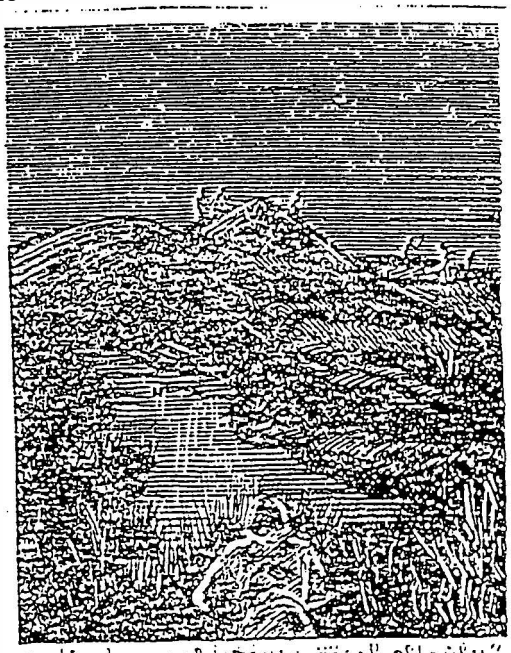

Vaatlust korraldatakse õõsel aft-ülles"

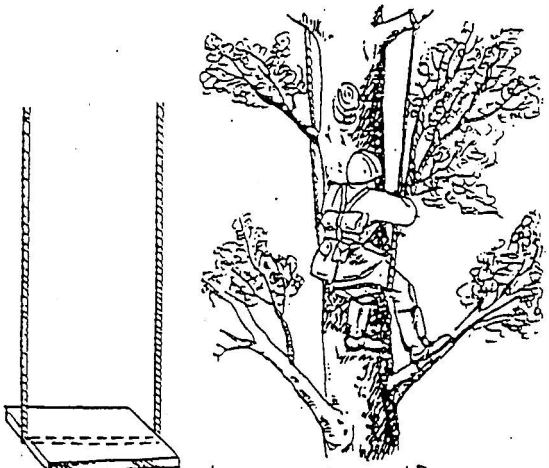

Rippur iste tulistamiseks ja vaatluseks

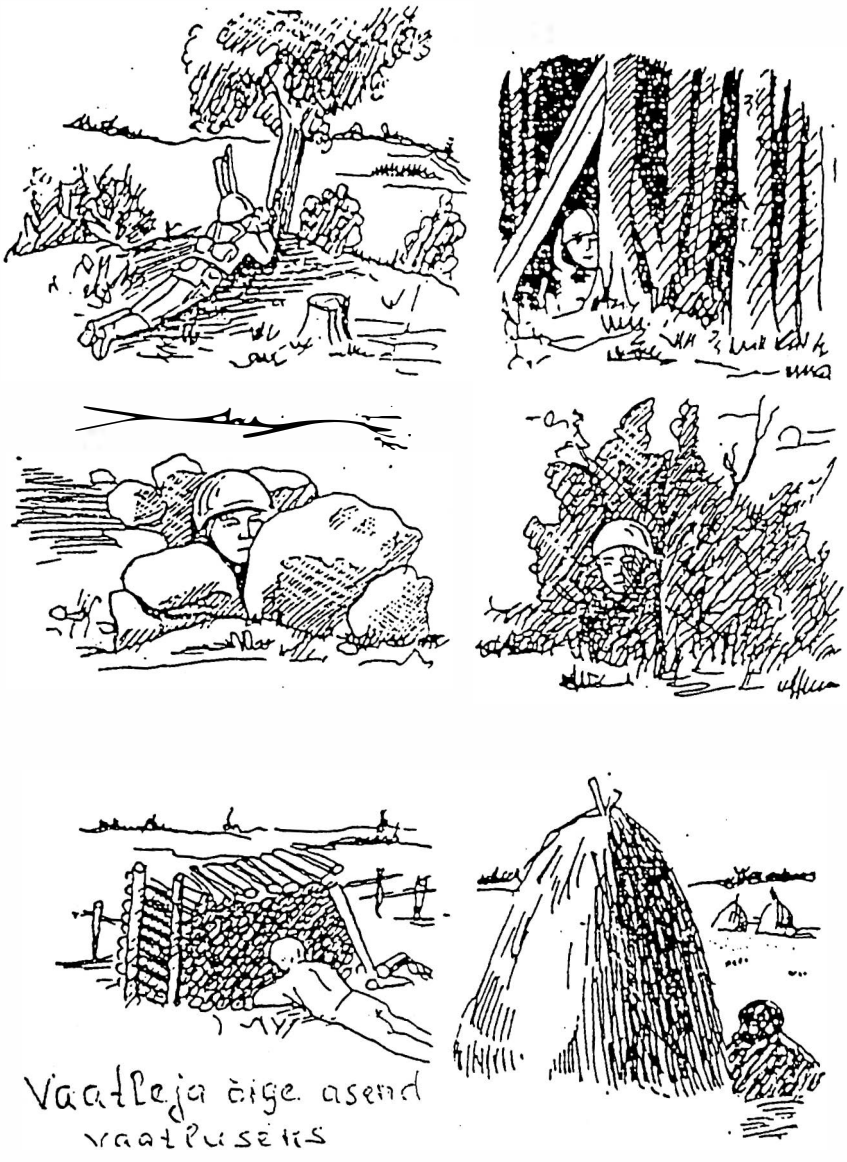
Vaatleja äige asend
vaatluseks

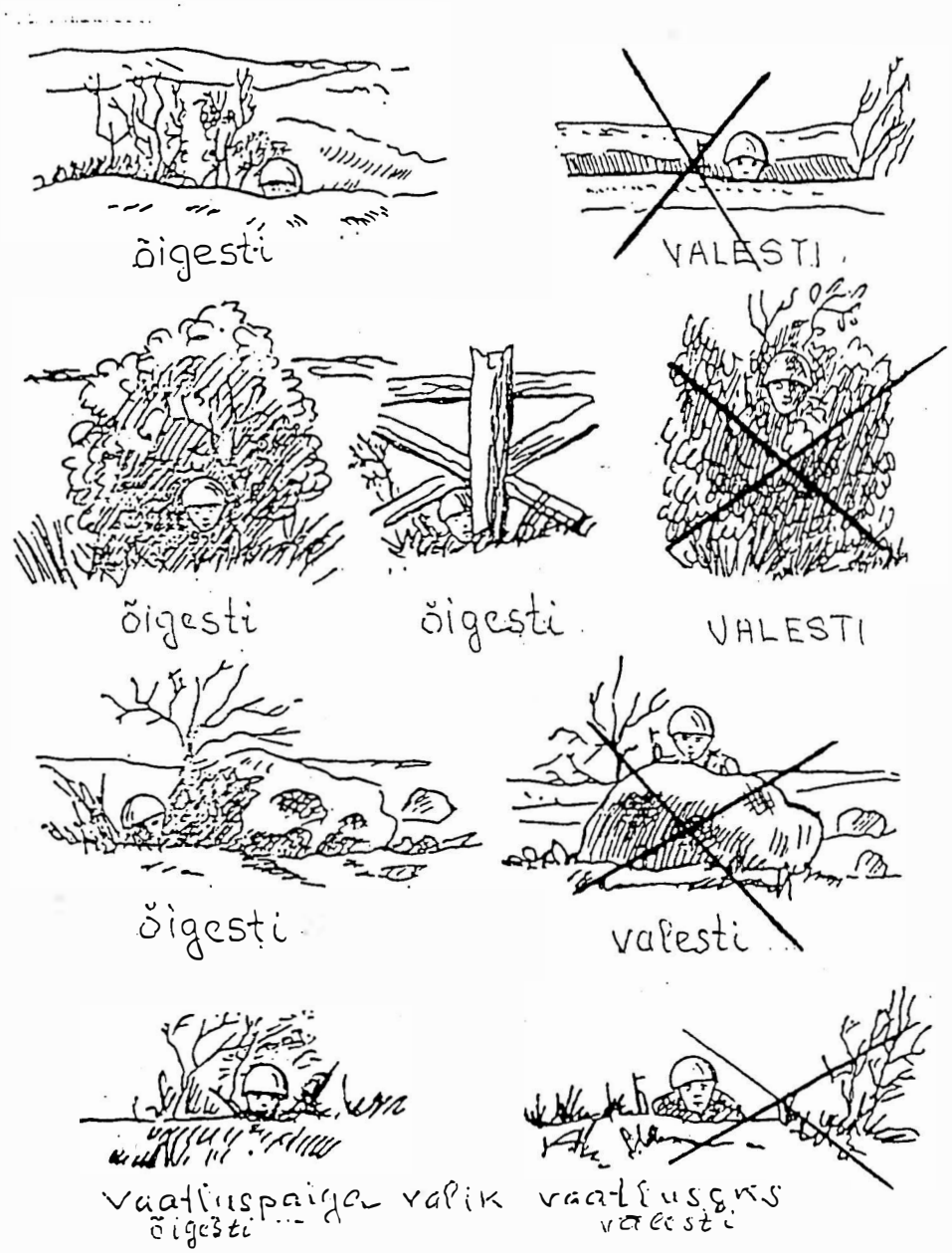
õigesti
VALESTI
õigesti
õigesti
VALESTI
õigesti
valesti
Vaatluspaiga valik
õigesti
vaatlusgrs
valesti

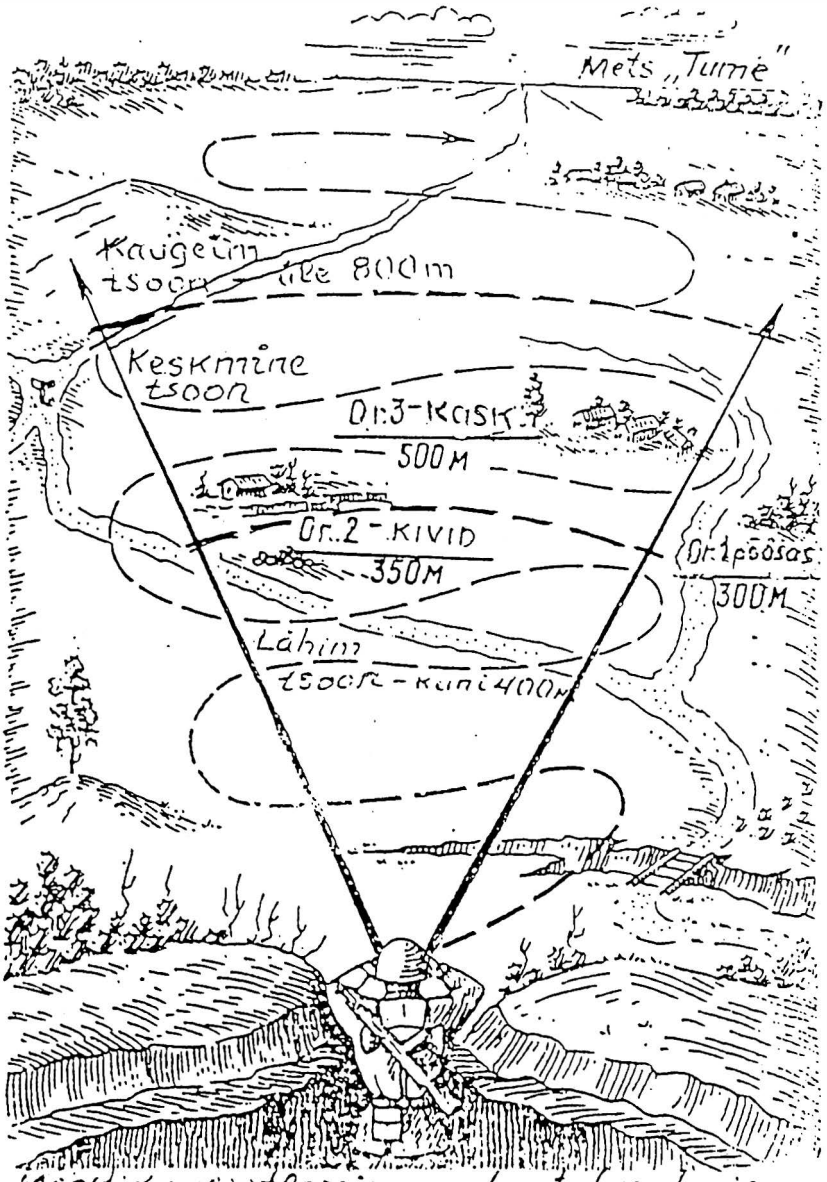

Maastiku vaatlemise kord antud sektoris